

KEFAS

VZDĚLÁVACÍ REVUE KNĚŽSKÉHO BRATRSTVA SV. PETRA

TÉMA: 10 LET MOTU PROPRIO SUMMORUM PONTIFICUM

Vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou první číslo teologické revue Kefas. Nazvali jsme ji řeckým jménem našeho hlavního patrona, apoštola sv. Petra. Tím chceme naznačit také její směřování. Jít k pramenům, k solidním teologickým základům a principům, na kterých stojí katolická víra. V nepravděpodobném cyklu bychom rádi společně s věstníkem Klíč vydávali tyto sešity věnované různým teologickým tématům. Loni, kdy uplynulo deset let od zveřejnění motu proprio Summorum Pontificum papeže Benedikta XVI. ze 7. 7. 2007, jsme uspořádali jsme v břevnovském klášteře „Hovory o víře“ věnované tomuto tématu. Některé příspěvky z této konference nyní vydáváme v prvním čísle revue Kefas. Sérii odborně vzdělávacích článků doplňujeme pohledem na tradiční římskou Mši z perspektivy katechumena, který katolickou víru postupně poznává a přináší tak zajímavý postřeh „z venku“. Nakonec připojujeme církevní dokumenty Summorum Pontificum a prováděcí instrukci Universae Ecclesiae. Kéž tyto listy vnesly více světla a porozumění k tomu, co je srdcem a vrcholem života Církve.

P. Jakub Václav Zentner FSSP

DESET LET OD MOTU PROPRIO SUMMORUM PONTIFICUM

PAPEŽE BENEDIKTA XVI. ZE 7. ČERVENCE 2007

P. PhDr. Efreim Jindráček OP, Ph.D., profesor Filosofické fakulty Papežské university sv. Tomáše v Římě (Angelicum)

Připomínáme si desetileté výročí od zveřejnění motu proprio Summorum Pontificum papeže Benedikta XVI. ze 7. července 2007, které vstoupilo v platnost 7. července (z účinností od 14. září) téhož roku, ale i vydání do-

provodného dopisu adresovaného biskupům a v jistém smyslu i vydání Instrukce o jeho provádění z 30. dubna 2011. Říkám záměrně „připomínáme“, a nikoli především „slavíme“, protože i tento nanejvýš potřebný a užitečný dokument, nechává nejednu otázku otevřenou.

Jedním z důležitých témat je hledání autentického místa oněch dokumentů nejen v právu katolické církve, ale především v její teologii, teologii dogmatické, morální, liturgické, a nakonec i mystické, stejně tak jako v životě kněží, řeholníků a laiků.

Při pozorném čtení onoho motu proprio si nemůžeme nevšimnout, že se jedná především o oficiální výklad právního stavu západní latinské liturgie z r. 1962, a nikoliv o nějaké povolení něčeho podezřelého nebo až nebezpečného, nebo o indult, jakožto výjimky ze zákona. Nejde o žádné privilegium, jako když bylo třeba břevnovské opatství povýšeno na arcidiocézi. Jedná se především o potvrzení mnohaletého – byť do té doby soukromého – názoru mnoha teologů, kanonistů, biskupů a kardinálů, že misál, ale i celé liturgické bohatství tzv. gregoriánsko-piánské, římské anebo klasické bohoslužby tak, jak ji zná latinský Západ od pozdní antiky anebo od raného středověku, přes renesanci, baroko až po modernistickou krizi z doby Pia X. či pontifikát Jana XXIII., nebylo nikdy zrušeno ani zakázáno ba dokonce ani exklusivně nahrazeno reformou Pavla VI. Připomeňme si třeba jen hned první článek motu proprio, kde se říká, že „*mešní oběť podle vzorové edice Římského misálu, který byl vyhlášen bl. Janem XXIII. v roce 1962 a nikdy nebyl zrušen, je dovoleno slavit jako zvláštní formu liturgie církve*“, anebo článek druhý, že „*při mších slavených bez účasti lidu může kterýkoli kněz latinského obřadu, ať světský nebo řeholní, užívat buď Římský misál vydaný blahoslaveným papežem Janem XXIII. v roce 1962*“ (...) a že „*k takovému slavení podle jednoho či druhého misálu nepotřebuje kněz žádné povolení, ani Apoštolského stolce, ani svého ordináře*.“ Tento aspekt je klíčový a bylo by velkou chybou, kdyby se katolický teolog, kanonista, kněz anebo prostě věřící nechal zahnat do slepé uličky chápání motu proprio Summorum Pontificum jako nějaké výjimečné milosti, která může být dnes dána a zítra zase vzata.

Jistě, je zde oprávněná radost některých kardinálů, biskupů, kněží a věřících, že v této otázce je po zásahu papeže Benedikta XVI. opět více jasno. Mnohé jistě potěšila slova papeže Benedikta, která najdeme v jeho doprovodném dopise biskupům, kde říká, že „*co bylo posvátné pro předcházející generace, zůstává posvátným a velkým i pro nás, a nemůže být znenadáni zcela*

zakázáno nebo dokonce pokládáno za škodlivé.“ To ale není všechno. Je zde i nemalé zklamání nad odporem mnoha církevních představených, kteří přes svou ostentativně deklarovanou jednotu s papežem, brání v uskutečňování tohoto motu proprio anebo i jiných dokumentů týkajících se mj. velmi často právě liturgie, a to nejen té latinské. Stejně tak zde zůstávají i mnohé nezodpovězené otázky, jako např. co je na liturgii promulgované Pavlem VI. „řádne“ a na misále Jana XXIII. „mimořádné“. Možná také překvapuje, proč dosud žádný papež od r. 1969 tuto liturgii alespoň veřejně neslavil. Neztrácejme proto ze zřetele, že kritický pohled, který na problematiku nové liturgie vyjádřili kardinálové Ottavani a Bacci již v r. 1969, zůstává ve své podstatě stále v platnosti jako konkrétní výzva a motu proprio na ni žádnou zásadní odpověď nepřináší.

Nezapomeňme, že teologická správnost nebo nesprávnost liturgické formy nemůže nikdy spočívat na vůli nějakého člověka, ani na vůli Kristova Náměstka, ba dokonce ani nemůže primárně spočívat na vůli Boží. Správnost liturgického slavení stojí primárně na souladu té či oné formy s Božím intelektem, máme-li mluvit o nehlubších příčinách správnosti jakožto pravdivosti. Sama hodnota liturgie pak je poznatelná v tom smyslu, nakolik odráží a vyjadřuje Boží plán, Boží úmysl, Boží pravdu tak, jak ji známe ze základních pramenů naší víry zjeveného náboženství a z obecných teologických norem a kritérií, kde církevní dokumenty – buly, encykliky spolu s výroky starších i novějších koncilů hrají významnou, nikoli však výlučnou roli. Není ovšem vůbec snadné je mezi sebou sladit a najít mezi nimi nějaký samozřejmý souhlas. A jestliže ho nacházíme spíše mezi staršími dokumenty, tím hůře ho nalézáme mezi těmi novějšími. A právě toto můžeme a máme reflektovat svým rozumem osvíceným vírou. Nejde zde primárně o nějaký právní spor o autoritu, ale o samotnou povahu té či oné formy, která má – nakolik je to jen možné – korespondovat a co nejlépe vyjadřovat Boží záměr tak, jak se dává poznat ve Zjevení a jak jsme ho přijali vírou.

Jsou-li zde obtíže a nezodpovězené otázky naukového řádu, pak nezbyvá než hledat přiměřené odpovědi a usilovat o další ozřejnění onoho domovského práva, které gregoriánsko-piánská liturgie v katolické církvi má *ex offio*, samotnou povahou své podstaty, a my ho můžeme jen znovu nalézat a objevovat. Tuto cestu můžeme nebo dokonce musíme hledat vedení ctností víry, dobrým studiem autentických pramenů a skutečně katolickou zbožností, která z této znalosti vychází. Mělo by nám jít především o poznání pokladu katolické liturgie, teologie a mystiky tohoto společného slavení,

nikoliv o partikulární spory jednotlivých církevních frakcí anebo dokonce o obnovování liturgických nešvarů, které byly bohužel nejednou spojeny i se slavením římské liturgie před rokem 1962. Zde je třeba dobré teologické připravenosti, abychom odlišili Tradici jako jeden z nejdůležitějších pramenů Božího Zjevení, dále pak autentickou tradici liturgickou, a nakonec i nejruznější „podání“, která se sice také tradují, ale která by bylo lépe, kdyby se vůbec nevyskytovala, natož předávala.

Spíše než tedy před naivní anebo nostalgickou oslavou vydání zmíněných dokumentů, stojíme před řadou úkolů, reflexí a dlouhou, namáhavou cestou, která ještě nepochybně stojí před znovu-nalezením a znovu-oceněním katolické liturgie. A jednou z těchto etap by nepochybně mohlo být i toto setkání výstižně nazvané Hovory o víře, protože právě víra jako božská ctnost – bez které není možné zalíbit se Bohu (srov. Žd 11, 6) – je nám v Církvi a s Církví neomylným ukazatelem v dobách dobrých i zlých. Víra je světlem, které nás vede k nejhlubším pravdám, jež přinášejí skutečný mír Boží v duši a osvobozují od strachu a bludů. Usilujme tedy modlitbou i studiem, aby se nám na přímlovu Panny Marie, Matky Dobré rady, sv. Benedikta, Vojtěcha i sv. Pia V. a X., jehož památku si dnes připomínáme, dařilo stále lépe nejen hledat, ale především nalézat to, co je pravdivé, trvalé a Bohu milé.

PRÁVNÍ POSTAVENÍ KLASICKÉ ŘÍMSKÉ LITURGIE

R.D. ICLic. Šimon Polívka, farář ve Vejpřtech

Jaké postavení náleží klasické římské liturgii v právním řádu katolické Církve? Dříve než se podíváme na ta ustanovení papeže Benedikta XVI., která se našeho tématu přímo týkají a od jejichž vydání uplynulo letos deset let, zaměříme se na další normy týkající se klasického římského ritu.

Kodex kanonického práva se jako základní zákoník Církve také dotýká naší problematiky. Kánon 214 stanoví, že křesťané mají právo na bohoslužby podle předpisů vlastního obřadu, schváleného zákonnými pastýři Církve a na vlastní způsob duchovního života, pokud je v souladu s učením Církve. Co se týká způsobu duchovního života, je situace naprosto jasná. Jedná se o schválený způsob duchovního života, takže řídit se zásadami jako jsou ka-

jící dny, postní předpisy, různé pobožnosti a cokoli dalšího spojeného s praxí duchovního života podle tradice, je nejen možné a vhodné, ale také zakotvené v právu církve jako legitimní způsob života z víry. Když tento kánon hovoří o ritu – tak se myslí v první řadě na příslušnost věřícího k Církvi toho kterého obřadu, takže se počítá s tím, že katolík byzantského ritu má právo na bohoslužby v byzantském ritu a podobně. Avšak zcela samozřejmě sem také náleží jednotlivé formy toho kterého ritu. Konkrétně řečeno – křesťan latinského obřadu má právo na bohoslužby ve starém ritu. Plyne to jasně z uvedeného ustanovení zákona. N nejen právo na bohoslužby obecně v latinském ritu, ale také ve staré formě.

K tomu ještě jednu poznámku – kodex uvádí, že věřící má právo na bohoslužby ve vlastním ritu... atd. Pokud má někdo nějaké právo, má jiný povinnost. To platí v každém právním systému. Minimálně na té úrovni, že ostatní musí toto právo respektovat. Například vlastnické právo jedné osoby zakládá povinnost ostatních osob respektovat toto vlastnické právo a tak podobně. V našem případě to znamená, že pokud má katolík právo na bohoslužby ve svém obřadu, mají představení Církve povinnost umožnit věřícímu, aby toto své právo mohl využívat. To je povinnost církevních představitelů! A vzhledem k tomu, že latinský ritus má dvě formy, tak musí představitelé věřícím zařídit bohoslužby v té formě, v jaké žádají. Přesně tak to uvádí také papež Benedikt XVI. ve svém motu proprio *Summorum Pontificum*. Obecné kodexové ustanovení je papežským nařízením důrazně podtrženo.

Kánon 923 stanoví, že křesťané se mohou zúčastnit Mše a přijmout svaté přijímání v kterémkoliv katolickém obřadu. Tím se opět primárně myslí jednotlivé rity – tedy latinský, byzantský, koptský, arménský a podobně. Avšak také zde se zcela samozřejmě myslí nejen ritus obecně, ale také jednotlivá forma ritu. Jestliže se tedy může katolík účastnit Mše svaté v jakémkoli katolickém obřadu, – tak také v latinském obřadu v jeho tradiční podobě, tedy v takzvané mimořádné formě. Zakazovat to, nebo vyvozovat z toho nějaké důsledky, je těžce protiprávní jednání. Takový člověk by naplňoval skutkovou podstatu trestného činu neuposlechnutí Apoštolského stolce, ordináře nebo představeného, pokud zákonně něco příkazují (kánon 1371 odst. 2), a má být potrestán spravedlivým trestem. Je tam ještě poznámka, že takový člověk po napomenutí setrvává ve svém jednání. Vzhledem k tomu, že nikdo nena pomíná, tak není možné ani trestat. Sem by také patřilo ustanovení kánonu 1375, kde se uvádí, že kdo omezuje svobodu služby nebo volby nebo církevní moci nebo zákonné užívání duchovního nebo jiného církevního majetku

nebo zastrašuje voliče nebo voleného nebo toho, kdo vykonává církevní moc nebo službu, může být postížen spravedlivým trestem. Do skutkové podstaty tohoto zločinu náleží jak zastrašování – například kněze, který chce sloužit klasickou Mši svatou – tak bránění využívání duchovních dober – tedy také bránění v užívání staré liturgie – a také se jedná o omezování svobody služby. Zde sice trest není nařízený, byl by tedy vyměřen dle okolností. Je dobré vědět, že se jedná o zločin podle kanonických předpisů. Leckdo by pod tíhou těchto církevních zákonů mohl alespoň mírně změnit svůj postoj.

Další normy máme také v dokumentech Magisteria mimo kodex. Jedním z nich je například Instrukce *Redemptionis sacramentum* Kongregace pro bohoslužbu a svátosti z 25. března 2004. Článek 12 této instrukce uvádí: „*Všichni věřící mají právo na pravou liturgii a především na slavení Mše svaté tak, jak to církev chtěla a ustanovila a jak je to nařízeno v liturgických knihách a dalších zákonech a normách. Stejným způsobem mají katolíci právo, aby se pro ně sloužila oběť Mše svaté v neporušené podobě a v plné shodě s učením učitelského úřadu církve.*“ Opět se zdůrazňuje právo věřícího – což zase znamená povinnost pastýře Církve. Jinými slovy – jestliže má věřící právo na pravou liturgii a především na slavení Mše svaté tak, jak to Církev chtěla a ustanovila, tak to znamená, že kněz má povinnost Mši svatou takto sloužit. Toto nařízení souvisí s kodexovým ustanovením v kánonu 846 §1, – kde se praví: „*Při udílení svátostí se věrně postupuje podle liturgických knih schválených příslušným představeným, proto k nim nesmí nikdo nic svémocně přidávat, ubírat z nich nebo je měnit.*“ Jasně ustanovení – ovšem tak často porušované. Toto ustanovení souvisí s ustanovením o řízení liturgie. Z povahy věci je řízení liturgie vyhrazeno církevním představeným. Liturgie je veřejným úkonem Církve. Řízení liturgických úkonů proto nutně podléhá představeným Církve. Proto nikdo jiný – ani kněz – nesmí v liturgii o své vůli nic přidávat ani ubírat ani měnit – tak stanoví konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum consilium* 2. Vatikánského koncilu v článku 22 §3. Kněz tedy nesmí nic měnit, protože to není v jeho kompetenci, a také proto, že věřící má právo na pravou liturgii.

A nyní k motu proprio a k dokumentům s tím souvisejícím. V první řadě je třeba zdůraznit, že motu proprio *Summorum Pontificum* je disciplinární tedy právní dokument, nikoli liturgický. Dokument se sice týká liturgie a liturgických záležitostí, ale není dokumentem liturgickým, stejně tak jako normy týkající se svátostí obsažené v kodexu, nejsou liturgickými předpisy, ale zcela evidentně jsou to právní ustanovení. To, že motu proprio je právním dokumentem, plyne z jeho uspořádání do článků a paragrafů, což je běžné

pro právní texty, a také to plyne z toho, že papež užívá církevně právní terminologii, a to jak v samotném motu proprio, tak také v doprovodném dopise biskupům. Stejně tak uvádí komise Ecclesia Dei - ve své instrukci k provádění motu proprio, že se jedná o zvláštní zákon. Zvláštní v právním smyslu, to znamená speciální zákon. Speciální zákon je takový, který upřesňuje nařízení daná v obecných zákonech. Zákon speciální má tedy při aplikaci práva přednost před obecnou normou. V našem případě to znamená, že při užívání klasického římského ritu není možné se odvolávat na nějakou například kodexovou normu proti užívání starého ritu, protože zvláštní zákon motu proprio má při aplikaci přednost, a ten stanoví konkrétní podmínky užívání klasické liturgie.

Motu proprio jako zvláštní zákon také ruší, co se týká užívání klasického římského ritu, dřívější normy obsažené například v dokumentech papeže sv. Jana Pavla II. To znamená, že všechna dříve uvedená ustanovení již neplatí. A stejně tak jako není možné se odvolávat na obecnou normu oproti speciálnímu zákonu, tak také není možné se odvolávat na normy dřívější. Aktuálně platné normy ohledně užívání klasického ritu jsou ty, které jsou obsaženy v motu proprio *Summorum Pontificum*.

Jako první bychom asi měli uvést ustanovení hned v 1. článku motu proprio, že misál Pia V. nově vydaný Janem XXIII se pro svoje ctihodné a starobylé užívání musí těšit náležité úctě. Když nejvyšší zákonodárce stanoví, že se něco musí, tak jsou tím vázáni všichni členové katolické Církve po celém světě, ať jsou v jakémkoli postavení. Dále stojí za pozornost velice důležité vyjádření Benedikta XVI., taktéž v článku 1, že klasický římský ritus nebyl nikdy právně zrušen. Totéž uvádí papež i v doprovodném dopise biskupům. Toto je velice důležité, protože tím je jasně řečeno, že všechny domněnky a úvahy o tom, že klasický ritus byl zrušen, jsou zcela liché.

Podle aktuálních norem tedy platí, že každý kněz latinského obřadu může při soukromých mších užít starého misálu a k tomu nepotřebuje vůbec žádné dovolení. Je to čistě na jeho rozhodnutí. K tomu přistupuje ustanovení článku 4, kde se dodává, že k těmto soukromým mším svatým mohou mít přístup věřící, kteří o to z vlastních pohnutek žádají. To je velická blahovůle a klíč k vyřešení leckteré složité situace. Kněz má nezczitelné právo sloužit soukromou Mši svatou podle starého misálu. A že se k tomu z vlastní vůle přidruží věřící, je v pořádku. Kněz může soukromou Mši sloužit, jak uzná za vhodné a věřící se mohou připojit.

Dalším důležitým ustanovením je záležitost farností, v nichž je stabilní skupina věřících, kteří žádají tradiční liturgii. Těm musí farář vyhovět ohledně sloužení bohoslužeb podle starých misálů.

K tomu je nutno dodat to, co uvádí komise Ecclesia Dei – a to, že ona skupina věřících nemusí být nutně z té jedné farnosti ani diecéze. Je to skupina, která se může skládat doslova z kohokoliv. Stačí, že se pravidelně scházejí v nějakém kostele, farním, nebo jiném, a už je povinností pastýřů zajistit pro tuto skupinu bohoslužby v klasickém římském ritu. S tím, že když to místní pastýř nezvládne, má žádat biskupa, a když si neví rady, má kontaktovat komisi Ecclesia Dei.

Pokud předá farář záležitost biskupovi, striktní povinnost vyhovět není stanovena. Papež uvádí: „*Biskupa vroucně žádáme, aby těmto žádostem věřících vyhověl.*“ Zde papež opouští pevnou půdu právní a posouvá se kamsi na pole pastorační. Nicméně hned v další větě se vracíme zpět na pole právní a papež stanoví, že pokud jim biskup vyhovět nechce, případně nemůže, záležitost se předá komisi Ecclesia Dei. K tomu je důležitá poznámka, kdo záležitost předá? Jistě biskup, ale pokud tak neučiní, je to právem té skupiny věřících, kteří žádají o vysluhování liturgie v klasickém římském ritu. Tato skupina tedy sestaví žádost, nikoli stížnost, v ní popíše situaci, žádost přeloží do italštiny nebo jiného světového jazyka a pošle papežské komisi Ecclesia Dei:

Pontificia Commissio Ecclesia Dei

Palazzo del Santo Uffizio, Piazza del Santo Uffizio 11,

00193 Roma

Další velice důležité ustanovení je, že je možno podle starých rituálů udělovat také ostatní svátosti. Také breviář je možno se modlit jak soukromě tak v řeholních komunitách podle starého ritu.

Na závěr již jen k doplnění, že věřící má nárok na bohoslužby v klasickém ritu také při různých mimořádných příležitostech, jako jsou svatby, pohřby, nebo příležitostné liturgii, například o poutích.

Shrnuto a podtrženo – právní rámec k užívání klasického římského ritu je obrovský. Teoreticky vzato je dovoleno vlastně úplně všechno, prakticky vzato je nutno jen zohlednit provoz farností, poutních míst a podobně, aby nenastávaly rozpory a komplikace, a už by neměl být žádný problém. Pokud přece někde problémy nastávají, nejedná se již o obtíže právního charakteru, protože na právní úrovni je situace naprosto jasná.

KAM SE PODĚLA LATINA?

R.D. doc. JUDr. Stanislav Příbyl, Ph.D., Th.D., J.C.D., vyučující církevního práva na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

V současnosti platný Kodex kanonického práva z roku 1983 označil jeho zákonodárce, svatý papež Jan Pavel II., za „poslední dokument Druhého vatikánského koncilu“. Tato nadsázka chtěla vyjádřit spojitost mezi usneseními koncilních otců a jejich transformací do konkrétních závazných právních ustanovení. Není snad třeba dodávat, že kodex je psán latinsky a že pouze jeho latinské znění je originálem, jehož oficiální překlady do národních jazyků musí autorizovat Svatý stolec. Tých kodex řeší ve svém kánonu 928 otázku liturgického jazyka slavení eucharistické mešní oběti a závazně předepisuje, že ta se má konat „v latinském jazyce nebo v jiném jazyce, pokud byly liturgické texty zákonně schváleny“. Latině jako liturgickému jazyku tak stále náleží čestné první místo, avšak přesto se s ní setkáváme zcela zřídka, jako kdyby se snad jednalo o jakousi dosud žijící prababičku, jejíž existenci sice musíme vzít na vědomí, ale radši ji nebudeme nikam zvat, protože bychom si museli dát v komunikaci s ní náležitou a pro nás zbytečnou námahu. Myslíme, že by nás již ničím neobohatila, patří nenávratně minulosti a zabránila by našemu rozkvětu.

A to je jádrem odporu vůči latině. Část věřících je záměrně udržována v nevědomosti o tom, že misál Pavla VI. z roku 1970, ze kterého jejich pan farář slouží výhradně v překladu do národního jazyka, je v originále latinský a do národního jazyka pouze přeložený. A že se církev, ve které byli pokřtěni a přijímají svátosti, nazývá též katolická Církev latinského obřadu. Existence latinského originálu obřadu je jim buď umně zamlčována, anebo nejvýš prezentována jako něco, čemu by zcela určitě „nemohli rozumět“, takže nemá smysl je s tak strašlivě náročnou agendou obtěžovat. Bohužel se setkáváme i s přímým lhaním o tom, že od Druhého vatikánského koncilu se už prý latinsky sloužit nesmí, že už se slouží pouze v národních jazycích. Většina věřících absenci latiny akceptuje, přičemž základním argumentem je zde srozumitelnost, ve skutečnosti však jde často spíše o pohodlnost, která jim byla vnucena jejich pastýři. Vše musí být věřícím ulehčeno, církevní servis se musí stát „user friendly“, věřící nesmí být vytrháváni z ukolébávající nirvány komfortu k něčemu, co by je nejprve stálo určitou námahu, avšak později by jim bylo odměnou vnímání a prožívání vznešenosti a krásy. O něco takového je lépe věřící ochudit. Vždyť jde o „takové to naše setkávání“, tam by tajuplný jazyk vyrušoval.

Je mnoho bariér, které samotným kněžím v užívání latiny brání, včetně jejich neochoty se latinsky liturgii naučit a přednést v ní například krásné povznášející zpěvy náležející celebrantovi. Všechno už se v posledních několika desetiletích stabilizovalo tak, že latina zdánlivě nikomu nijak neschází, a pokud by snad kněz začal s latinou, pak bohužel často dojde ze strany některých jedinců k petičnictví a stížnostem za zády kněze. Za těchto okolností je pro faráře vůči kaplanovi nebo pro ordináře vůči knězi pohodlnější jít „s lidem“, ovšemže nečestně donášejícím. Větší části onoho tolik vzývaného lidu, oné mlčící většině, by ovšem latina postupně nejen nemusela vadit, naopak by věřící považovali za výzvu se příslušná místa postupně naučit a být na to hrdý. V církevním prostředí dochází k podceňování lidí, kteří se jinak musí v životě potýkat s náročnostmi všeho druhu, zatímco v církvi se jim musí všechno naservírovat, aby snad nemuseli vyvinout nějaké intelektuální úsilí. Ve všech oborech lidské činnosti se v dnešní době zvyšuje náročnost na vzdělání, um, využití schopností. Lidé musí být finančně gramotní. Často již předškolní děti ovládají anglický počítačový jazyk. Ale dát na „Dominus vobiscum“ odpověď „et cum spiritu tuo“ – místo uštěpačného a reduktivního „i s tebou“ – by snad dítě nedovedlo? A nedovedly by to „kostelní babičky“, které jsou nuceny číst složité příbalové letáky svých léčiv?

Ale hlavně onen tolik velebený koncil vyžaduje donekonečna připomínanou aktivní účast věřících při liturgii, lid má recitovat, odpovídat, ale v jakémže jazyce především? Článek 36 koncilní konstituce o liturgii *Sacrosanctum concilium* jasně preferuje jazyk latinský. Těž článek konstituce dokonce nikde neuvádí, že by se snad měla přeložit do národních jazyků celá Mše svatá, pouze přiznává více místa národním jazykům „zvláště ve čteních a připomínkách, v některých modlitbách a zpěvech“. Liturgická reforma povoláním překladu celé Mše včetně kánonu daleko překročila směrnice samotného koncilu, ale tím spíše se nelze odvolávat na původní úmysly koncilu odmítáním latiny nebo dokonce nenávisným odporem vůči ní, jehož jsme bohužel tak často svědky. Opak je pravdou: věřící by měli po koncilu znát latinu ještě lépe, mají-li se aktivně účastnit, jak koncil požaduje.

A jak by prospěl návrat ke gregoriánskému chorálu! Představme si, kdyby se katoličtí mládežníci, krmení sacropopem, který zavedli v pokoncilní době jejich dědečkové, obrátili k podmanivému meditativnímu kouzlu tohoto typu latinsky zpívané hudby, o které čím velebenější, tím dezinterpretovanější koncil říká, že je „vlastním zpěvem římské liturgie“. Ale pokud je „vytváření společenství“ důležitější než povznesení mysli k Bohu, pak je volba

jasná. Jinak by latina také ušetřila velké peněžní částky na vydávání bookletů při velkých, například papežských mších s mezinárodní účastí. Namísto babylonského zmatení jazyků by všichni latinsky odpovídali a svorně nazpaměť zazpívali například ordinárium „De angelis“. Peníze ušetřeny a katolicita nározně manifestována.

Latinsky recitovaná, a ještě lépe zpívaná liturgie zbavuje eucharistické slavení dobré familiárnosti. Latina se stává tajuplným kódem, jímž se proniká k Božímu tajemství. Upovídaná, uštěbetaná Církev k Bohu nikoho nepřipoutá. Mantra o tom, že věřící latině nerozumí, pozbývá svého smyslu, uvědomíme-li si, že liturgický jazyk je jazykem specifickým, kterému nelze prvoplánově rozumět asi tak, jako ne každý rozumí jazyku poezie. Co je platné, když je báseň napsána v češtině nebo do češtiny přeložena, ale musíme se stále znovu ptát „co tím chtěl básník říci“? Je to tím, že ne každý má na poezii „buňky“ a k chápání poetického jazyka je třeba se propracovat. Kdo nemá takovou touhu nebo snahu, může mu být jedno, jestli je báseň přednesena česky, japonsky nebo svahilsky. Právě tak je tomu s liturgií. V oraci se například česky dozvíme, že Bůh s námi činí „podivuhodnou výměnu“. Kdo z těch, kteří „tomu rozumí, protože je to česky“, ví, co se touto výměnou myslí? Kdo by věděl méně, kdyby zaslechl latinsky „admirabile commercium“? A co se týče textů biblických čtení, ty dnes slyší věřící při Mši v překladech do národních jazyků. Avšak i zde platí, že sice stůl Božího slova je prostřen přebohatě, ale kdo si pamatuje něco z pavlovských epištol coby nedělních druhých čtení? Který kazatel se odváží je rozebírat? Kvantita ještě sama o sobě nic neznamená.

Liturgie je prostorem především intuitivního vnímání. Je však dnes převládávána racionalistickou osvícenskou pověrou, která proti „středověkým“ pověrám tolik bojovala, což se projevuje v neustálém nutkání něco v liturgii vysvětlovat a pedagogicky usměrňovat. Ritus se ovšem vzpírá takovému katechetickému školometství. Je to krásně poznat již u dětí. Ty vnímají atmosféru v kostele jako celek. Objevují zde podivuhodný svět tónů, zvuků, barev, světél, obrazů, vůní, symbolů, a sama o sobě jim čeština vůbec neschází, pokud se ovšem liturgie netransformuje do „rozdrandování“ dětí scénkami, panduláky, podbízáním, zkrátka olupováním právě o to, co by dítě samo bylo schopno vnímat. Je-li kostel prodlouženou rukou dětského pokoje, pak je ovšem národní jazyk nezbytný.

Latina by zamezila kněžím v sebedědávání a subjektivismu. Kdo se rád

zajímá prorockým charakterem koncilu, má jistě v něčem pravdu. V době, kdy koncil byl slaven, bylo dodržování liturgických předpisů naprostou samozřejmostí, ale jakoby koncilová konstituce o liturgii v čl. 22 § 3 skutečně prorocky předvíдалa: „Proto nikdo jiný, ani kněz, nesmí v liturgii o své vůli nic přidávat ani ubírat, ani měnit“. Mohl by kněz rozdávat okolo sebe líbivé úsměvy, kdyby místo „Pán s vámi“ pronesl „Dominus vobiscum“? Jistě cítíme, že k tomu se líbezné rozhlížení po publiku nehodí. Celebrant by si musel odpustit všechny vsuvky, improvizace a obměny, kterými dává sám najevo, jak liturgii „prožívá“ nebo kterými se činí zajímavým. Zkrátka musel by mu vystačit text stanovený církví, která měla zajisté důvod, proč jej schválila právě tak a ne jinak. Liturgické excesy kněží, kteří z misálu prakticky neslouží a stále improvizují, by byly nemyslitelné. A že je máme u nás také. Ale je pravdou, že nedosahujeme úrovně nastavené v některých zemích na západ od nás, kde například celebruje naondulovaná paní, která v příslušném momentu z lavice vyvolá kněze, aby pronesl proměňovací slova, a pak zase pokračuje sama. Knězi se tam říká „Wandlungsmaschine“, „proměňovací stroj“. Marně člověka napadá: ti, kteří tak toužili po liturgické reformě, kteří prosazovali ideály obnovené církve a byli nadšeni koncilem: opravdu něco takového mohli chtít? Možností vysvětlení řady úpadkových jevů je přemnoho, ale lze s jistotou říci, že pokud by latina zůstala hlavním, základním a důsledně používaným liturgickým jazykem, takový stav, soustavně nabádající k nekonečně vynalézavým a všetečným projevům svévole by nemohl nastat. Kdo se pak může divit, že je v celosvětové církvi stále větší hlad po „tridentské“ Mši sv., která je latinsky celá? Tedy po té mši, jejíž historicky poslední misál byl schválen roku 1962 svatým papežem Janem XXIII. – ano, tím, který je opěvován pouze za Druhý vatikánský koncil, ale o němž se například nechce vědět, že důrazně prosazoval tehdy ještě všude v církvi zakořeněnou latinu v apoštolské konstituci „Veterum sapientia“?

Jistý americký kněz měl ve své farnosti anglickojazyčné i hispánské farníky. Chtěl sloužit Velikonoční triduum tak, aby se účastnily obě skupiny, a proto ohlásil, že část obřadů bude anglicky a část španělsky. Stalo se ovšem to, že v kostele neměl prakticky nikoho, protože španělskojazyční se účastnili v jiném kostele na celých obřadech španělsky a anglickojazyční zase v jiném anglicky. Přihodilo by se mu to, pokud by latina zůstala jednotícím poutem naší, latinské církve?

MŠE SV. ZÁDY K LIDU?

P. Martin Ramm FSSP / P. PhDr. Jakub V. Zentner FSSP

V tradiční římské liturgii Mše sv. na první pohled možná někoho nejvíce překvapí, že kněz je během velké části Mše obrácen „zády k lidu“. Tento zdánlivě neosobní projev spatříme v jiné perspektivě, když si připomeneme, že Mše sv. není pouhým shromážděním věřících za předsednictví kněze, ale Obětí, kterou se Ježíš obětuje za naši spásu. Je to obnovení jediné Oběti na Kříži, která se stává přítomnou na oltářích jako aktuální událost. Tento děj se odehrává způsobem svátostným, tajemným, a právě tato událost nás shromažďuje a spojuje. Protože to není osoba kněze, která je středem dění, ale osoba Ježíše Krista, je zcela adekvátní, že kněz, který v osobě Krista velekněze Obětí přináší, ustupuje do pozadí, jak jen to je možné. Obléká si na sebe liturgická roucha symbolizující v různých aspektech Krista - Velekněze, koná obřady odlišné od všední života, modlí se latinsky a většinu nahlas pronášených modliteb přednáší formou zpěvu. Vše jako by odkazovalo na vyšší Skutečnost, kterou obřady Mše sv. zpřítomňují. Je výmluvným znamením, že právě v okamžiku proměňování, kdy je kněz skloněn nad oltářem a pronáší proměňovací slova, není vidět celebrantovi do obličeje. Tím je zdůrazněn objektivní charakter liturgie, neboť kněz u oltáře jedná zcela v osobě Krista, jehož je jen oduševnělým nástrojem. Pro věřící je tak snadnější odhlédnout od osoby konkrétního kněze a více vidět očima víry Ježíše Krista.

Obrácení kněze stejným směrem společně s věřícími je tedy zcela adekvátním vyjádřením toho, co se při Mši děje. Kněz a věřící, každý způsobem sobě vlastním, se společně obracejí k Pánu, a to nejen vnitřně, ale i navenek. Jak již bylo vysvětleno, člověk jako jednota duše a těla nutně vyjadřuje to, co je uvnitř, také způsobem vnějším.

Toto vnější obrácení vyjadřovala architektura naprosté většiny kostelů, jak na Západě, tak Východě tím, že byly stavěny tak, aby kněz při sloužení největší Oběti byl obrácen u oltáře směrem k východu. Nazýváme to *orientace* kostela z lat. *orient* - *východ*. Za tímto zvykem se skrývá krásná symbolika jejíž význam má trvalou platnost a kterou ani náznakem nezrušil ani 2. vaticánský koncil. Obrácení všech věřících při modlitbě jedním směrem nás spojuje nejen s východními křesťany, ale dokonce i s luterány, ba i židy (kteří se modlí společně obráceni k Jeruzalému) i muslimy (obracejícími se k Mekce). Na rozdíl od nich ale křesťané nespojují směr modlitby s nějakým posvátným místem, ale symbolicky tak vyjadřují obrácení ke Kristu.

Jak již ze slova *východ* vyplývá, je to místo, kde vychází slunce, které po temné noci vnáší do světa světlo a život. Proto je symbolem samotného Krista, který o sobě řekl: „*Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude chodit v temnotě, ale bude mít světlo života.*“ (Jan 8, 12). Touhu po tomto světle, kterou byl naplněn Starý zákon i lidstvo očekávající Mesiáše, vyjadřuje adventní antifona pro 21. prosinec: „*Ó Východe (O Oriens), jase věčného světla a slunce spravedlnosti: přijď a osvět ty, kdo žijí v temnotě a ve stínu smrti!*“ Podobně se modlíme i v Zachariášově kantiku, které se Církev modlí v posvátném oficiu při rozbřesku slunce v modlitbě ranních chval: „*Z milosrdné lásky našeho Boha, s kterou nás navštívil ten, který vychází z výsosti (oriens ex alto).*“ Rovněž při Narození Páně se na východě hvězda (Mt 2, 2), která přivedla ke Kristu mudrce jako zástupce pohanských národů.

S východem bylo spojeno také očekávání křesťanů druhého Kristova příchodu. „*Neboť jako blesk vyšlehně od východu a zazáří až na západ, tak to bude i s příchodem Syna člověka*“ (Mt 24, 27). Proto v mnoha starověkých a románských kostelech se nacházelo ve východní apsidě zpodobnění Krista Pantokratora (tzn. Vševládce), který přijde soudit živé i mrtvé a nastolí vládu svého Království. To je také vlastní smysl obrácení během liturgie k Pánu. Zaznívá v nám ozvěna starokřesťanského aramejského zvolání vyjadřující touhu po Kristu „*מרנ אתא [Maran atha] - Pane, přijď!*“ (1 Kor 16, 22). Proto také sv. Tomáš Akvinský vhodnost obrácení celebranta a věřících směrem k východu zdůvodňuje, kromě již zmiňované symboliky světla a druhého příchodu Kristova, také naší touhou po ztraceném ráji, který byl umístěn na Východě (Gen 2, 8) a který opět nachází v Božím Království.

Mezi prvním a druhým příchodem Páně je ještě Jeho třetí příchod svoji milostí do našich duší. Jako dobrý pastýř hledá jednotlivé duše a čeká, až se mu otevřou (srov. Lk 15, 4). V Zjevení sv. Jana praví: „*Hle, stojím u dveří a klepu. Kdo uslyší můj hlas a otevře dveře, k tomu vejdu a budu jíst u něho a on u mě.*“ (Zjev 3, 20). V každé svátosti a obzvlášť při Mši sv. přichází k nám, aby nám službou své Církve udělil plody svého vykoupení. Nepodobá se snad Tělo Páně, které kněz po proměňování pozdvihuje nad svoji hlavu, aby se mu věřící klaněli, vycházejícímu slunci na Východě?

Mnoho kostelů v průběhu dějin nemohlo být z různých příčin postaveno směrem k východu, ale i zde se zachovával společný směr kněze a věřících *k Pánu* tím, že všichni byli obráceni *versus crucem*, tzn. společným směrem k oltářnímu kříži.

Kromě eschatologických důvodů mluví pro sloužení Mše sv. čelem k Pánu mnoho dalších dobrých důvodů. I mezi lidmi platí za slušnost dívat se na toho, s kým mluvíme. Je proto samozřejmé, že i kněz se obrací k věřícím např. během kázání. Modlitba se ovšem neobrací k lidu, nýbrž je to povznesení mysli k Bohu. Proto je pochopitelné, že se kněz během modlitby obrací směrem k východu, symbolu Krista. O to samozřejměji, když je již Pán svátostným způsobem na oltáři přítomen. Společné obrácení kněze a lidu je také znamením jednoty, která není jen tam, kde se jeden obrací k druhému, ale o to víc tam, kde všichni společně směřují k společnému cíli.

Velké přednosti skýtá směr celebrace i pro samotného kněze, pro kterého je osvobozující vědomí, že v nejposvátnějším okamžiku nejsou upřeny či na něj osobně. Kněz tak může být v důvěrné intimitě sám s Bohem, podobně, jako Mojžíš byl sám s Bohem na hoře Sinaj: „*Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vystup k Hospodinu, ty a Áron, Nadab a Abihu a sedmdesát izraelských starších. Kľaňte se z dálky. Mojžíš ať přistoupí k Hospodinu sám; ostatní se nesmějí přiblížit. Lid nesmí vystoupit vzhůru s ním!“* (Ex 24, 2)

Podobně jako by bylo nesmyslné tvrdit, že soused v přední lavici se „obrací zády“ k těm, kdo jsou v lavici za ním, stejně tak je tedy absurdní říkat, že kněz se obrací zády k lidem. Všichni se totiž při Mši obracejí k Pánu.

JAK KLASICKÝ ŘÍMSKÝ RITUS VLASTNĚ NAZÝVAT

P. PhDr. Jakub V. Zentner FSSP

Liturgie mešní Oběti, tak jak se uchovala v klasickém římském ritu, nám nabízí nadčasově platnou normu toho, jak západní Církev odnepaměti slavila svatá tajemství. Jako se ve francouzském Sèvres uchovává normativní délka jednoho metru, tak také římská liturgie je jakási *regula fidei* - míra víry. Je totiž plodem živé tradice, která organicky vyrostla v průběhu dvoutisícileté historie latinské Církve. Jejím základem je ustanovení Ježíše Krista, které nám předali apoštolové. Podobně jako východní liturgie se hlásí k různým apoštolům, kteří jednotlivé církevní obce zakládali, římská liturgie se dovo-lává tradice pocházející od sv. apoštolů Petra a Pavla.

Římský ritus se vyvinul ve své struktuře již v prvních staletích. Za papeže sv. Řehoře Velikého (540-604) byl z velké části ustálen a jeho jádro, kterým je mešní kánon, zůstal od této doby takřka beze změny. Proto lze římský ritus právem nazývat „**liturgií sv. Řehoře Velikého**“.

V 8. století se římský ritus adaptovaný ve francké říši sv. Karla Velikého, a zde ovlivněn místními galskými rity, vyvinul téměř do dnešní podoby. Během staletí pak byl stále obohacován o další modlitby a obřady, přičemž některé se ujaly, jiné zanikly. Římský ritus se ve středověku rozvíjel s některými obměnami v různých evropských diecézích a církevních řádech. Mezi jednotnými misály byly rozdíly především v tichých modlitbách, ale mešní texty a hlasitě pronášené části bývaly všude téměř stejné. Když v 16. stol. se do bohoslužeb na mnoha místech vmísily prvky pocházející z protestantských herezí, z popudu Tridentského koncilu vyhlásil r. 1570 papež sv. Pius V. jako normativní ten misál, který se užíval již dlouho před tím v Římě, a který byl tiskem vydán již sto let před tím, r. 1474. Současně papež zakázal ty obřady, které nemohly prokázat větší stáří než 200 let, a v římském misálu upravil kalendář a mešní rubriky. Proto se této liturgii nepřesně říká „**tridentská Mše**“ nebo také „**Mše sv. Pia V.**“, ačkoliv ji nevytvořil ani Tridentský koncil, ani papež sv. Pius V.

Od 16. století proběhlo opět několikero úprav v mešních rubrikách, přičemž poslední byly vyhlášeny r. 1962 papežem sv. Janem XXIII., tedy rok před zahájením Druhého vatikánského koncilu. (Odtud název „**Mše podle misálu z r. 1962**“ nebo také „**Mše sv. Jana XXIII.**“) Stejně jako můžeme nepřesně říci, že římský ritus je mší Tridentského koncilu, tak také můžeme dodat, že jde o Mši Prvního i Druhého vatikánského koncilu. Konstituce o posvátné liturgii 2. Vatikánského koncilu totiž nepředpokládá vytváření nějakého nového misálu, ani upuštění od latiny, ani obrácení kněze směrem k lidu, ale spíše navrhla směry, kam má další organický vývoj římského ritu směřovat. Namísto toho byl r. 1968 skupinou liturgických expertů sestaven Nový mešní řád (lat. *Novus ordo Missae*), který sice z římského misálu z r. 1962 vychází, ale ve své podstatě je to částečně obměněný, částečně na základě liturgické archeologie rekonstruovaný a částečně nově vytvořený obřad. I přes negativní stanovisko biskupské synody, která byla k tomuto účelu svolána, papež Pavel VI. roku 1969 tento Nový mešní řád schválil.

Protože po vydání Nového mešního řádu vládla pochybnost, zda byl tímto tradiční římský ritus zrušen, vydal již r. 1988 papež sv. Jan Pavel II. apoštol-

ský list Ecclesia Dei, ve kterém biskupy vybídl, aby věřícím byl tzv. **tradiční římský ritus** velkoryse opět umožněn. Aby byly ukončeny všechny pochybnosti o postavení tradičního římského ritu, dne 7. 7. 2007 papež Benedikt XVI. svým motu proprio *Summorum Pontificum* vyhlásil, že tradiční římský ritus nebyl nikdy zrušen. Ve svém dokumentu tradiční římský ritus nazývá jednou „**mimořádné vyjádření**“ (**extraordinaria expressio**) a podruhé „**mimořádná forma**“ římského ritu. Ač tento termín sám v sobě může být vysvětlován ve smyslu „mimořádné krásy“ či „mimořádné úcty“ (jak naznačuje papež Benedikt XVI. ve svém motu proprio), nese současně příchut „neobvyklostí“. Mezi věřícími, kteří lnou k tradiční liturgii, se tento termín neujal. Z perspektivy celých dějin latinského ritu se totiž nezdá přiměřené to, co bylo obvyklé od nepaměti, nazývat nyní „mimořádným“. Snad také proto papežská komise Ecclesia Dei, která má na starosti dohled nad prováděním motu proprio *Summorum Pontificum* používá ve svých dokumentech spíše označení „**usus antiquior - starší úzus**“ římského ritu. Podobně se také někdy říká „**starý ritus**“.

V jiných zemích se rozšířily též názvy „*Immemorial Mass*“, eventuálně „*Die Messe aller Zeiten*“, „*Mass of (All) Ages*“. Česky se někdy říká „**Mše sv. všech věků**“. Toto označení je sice dost dlouhé, ale není to v konečném důsledku přesně to, oč tu běží? Kdyby sv. Václav vstal ze svého hrobu ve svatovítské katedrále a měl to štěstí, že by se u jednoho s oltářů právě sloužila Mše sv. v „tradičním“ ritu, mohl by se jí na místě zúčastnit. Uměl by nejen ministrovat, nýbrž i odpovídat, aniž byl příliš překvapen z toho, jak je Mše sloužena. Tím tradiční ritus podtrhuje liturgickou kontinuitu a tím i naše spojení s předchozími generacemi křesťanů.

Ani jeden z názvů není zcela ideální. Různá pojmenování vznikla za situace, kdy se vedle klasického římského ritu rozšířil také Nové mešní řád. Jakékoliv vymezování vede ovšem k tomu, že uzavírá klasický římský ritus (a sním i věřící) do ghetta beze zdí a vytváří dojem exkluzivity. Jako řešení se nabízí důsledné používání termínu **Mše svatá** bez jakéhokoliv dalšího přídavku. Z případného kontextu nebo rozlišení na asistovanou, zpívanou atd. bude těm, kteří vědí, vždy zřejmé, co je tím míněno. Pro ostatní věřící, kteří se chtějí Mše sv. účastnit, bude překonána překážka, která jim někdy intuitivně brání přijít do kostela na Mši sv. v podobě, která v jejich očích budí dojem exkluzivity. Důležité je totiž obnovit vědomí že to, „*co bylo posvátné pro předcházející generace, zůstává posvátným a velkým i pro nás, a nemůže být znenadání zcela zakázáno nebo dokonce pokládáno za škodlivé.*“ (Papež

Benedikt XVI. v doprovodné doprovodném listu biskupům svého motu proprio z r. 2007)

V rozlišování forem Mše sv. je vlastně mnohem důležitější, že Mše sv. má mnoho podob, jakým může být slavena. Pro porozumění různým způsobům celebrace je třeba vycházet z toho, že se ve svém jádru původně jedná o liturgii slouženou římským biskupem, papežem. Z této velmi slavnostní formy **papežské pontifikální Mše** (zvané **capella papalis**) se v jednotlivých diecézích vyvinula biskupská neboli **pontifikální Mše (missa pontificalis)**. Z té vychází i dnešní podoba římského ritu rozšířená po celém světě. I při pontifikální Mši se rozlišuje způsob, jakým ji slouží kardinál nebo diecézní biskup ve své diecézi od toho, jak ji smí sloužit světící biskup nebo diecézní biskup mimo svou diecézi. Pokud Mši sv. neslouží biskup, ale jen obyčejný kněz, dochází opět k zjednodušení. Stejně jako biskupovi asistují kněz, jáhen, podjáhen a další ministranti, tak také knězi asistují jáhen, podjáhen a ministranti. Této Mši se říká **asistovaná** nebo-li **slavná Mše (missa solemnis)**. Protože ne všude bylo možno soužit Mši sv. s početnou asistencí, vyvinula se zjednodušením kněžské asistované Mše **zpívaná Mše (missa cantata)** bez jáhna a podjáhna. Tato Mše se někdy nepřesně nazývá také **chorální Mše**.

Ještě jednodušší, ale v průběhu dějin nejrozšířenější se stala Mše sv., kterou slouží kněz bez toho, aby sám posvátné texty zpíval (což je jinak normální způsob hlasitě pronášeného liturgického textu). Při takto sloužené Mši je kněz doprovázen zpravidla jen jedním nebo dvěma ministranty. Ačkoliv se této Mši říká **recitovaná Mše, (missa lecta** - doslova čtená Mše), tato forma nevyklučuje zapojení lidu prostřednictvím lidového zpěvu, který je u nás ovšem obvyklý i při kombinaci s chorálem. Pokud navíc slouží recitovanou Mši biskup, opět se odlišuje způsob její celebrace od toho, jak slouží obyčejný kněz. Nejjednodušší obdobou recitované Mše je tzv. **tichá Mše**, která se uplatňuje zpravidla jen při soukromých mších. Kněz slouží v ideálním případě s asistencí jednoho ministranta a celou Mši se modlí jen polohlase nebo zcela tiše. I v této podobě římského ritu se v jádru uchovalo mnoho obřadů, kterým lze porozumět se znalostí slavnostnějších forem, ze kterých vychází. Protože ovšem toto povědomí nebylo vždy živé, uplatnily se pro porozumění některým obřadům různé symbolické a alegorické výklady.

Papež Benedikt XVI. v doprovodném listu svého motu proprio z r. 2007 biskupům dále připomíná, že rostoucí zájem o tradiční formu římské liturgie není záležitost starší generace, ale „*mnoha mladých lidí, [kteří] objevují tuto*

liturgickou formu, cítí se jí přitahováni a nalézají v ní formu, jež je jim vlastní při setkání s Tajemstvím Nejsvětější Eucharistie.“ Kéž i tento příspěvek pomůže většímu poznání krásy a bohatství římské obřadu západní tradice. Vždyť nikdo nemůže mít najít zalíben v tom co nezná a nemůže poznat to, s čím ho nikdo neseznámil. Přitom nejde o nostalgické oprášení reliktu minulosti, ale o ritus nadčasový a přesto stále aktuální, starobylý a přitom se znovu probouzející po celém světě.

ROZDÍL MEZI MŠÍ SVATOU V ČEŠTINĚ A V LATINĚ POHLEDEM KATECHUMENA

Pavel Růžička

Byl jsem požádán, abych se, jako ještě ani ne katechumen, pokusil popsat, jak na mě působí běžná Mše svatá v češtině a Mše sloužená klasicky v latině. Příliš se mi do toho nechtělo, protože v poslední době má mnoho lidí potřebu se vyjadřovat téměř úplně ke všemu, a to i k věcem, o kterých neví zjevně vůbec nic. Stejně jako já například o liturgii. Uznal jsem ale, že právě teď, kdy nejsem na žádný způsob slavení Mše svaté zvyklý, mohu poskytnout do určité míry nezávislý pohled na to, jak na mě osobně obě formy slavení Mše svaté působí. Snad se tato má nepoučená, opravdu laická a osobní zkušenost bude někomu k něčemu hodit.

Běžná Mše svatá sloužená v češtině na mě působí, jakoby byla zaměřena na konkrétní společenství, farnost nebo kongregaci. Kdo do ní nepatří, může se při Mši svaté cítit někdy trochu vyloučen. Velice důležitá je osobnost celebrujícího kněze. Až mě překvapilo, jak rozdílný dojem může člověk mít ze Mše svaté sloužené různými kněžími. Konkrétní farní společenství spolu se svým knězem tak vypadají, jakoby tvořili svébytné společenství, které někdy zvnějšku působí trochu povýšeně a jakoby spokojené samo se sebou.

Další věc, se kterou se stále ještě vyrovnávám, je téměř nepřetržitý proud informací, modliteb, čtení z Písma svatého, proseb a výzev. Protože se jedná o pečlivě zformulované texty, mám stále trochu problém tyto informace v reálném čase vnitřně zpracovávat, uvědomovat si jejich význam a skutečně

je vnitřně prožívat. Kázání, jehož součástí je výklad čtení z Písma svatého a modliteb, samozřejmě velmi pomáhá.

Mše svatá sloužená klasicky v latině působí překvapivě velice odlišně. Žádné zaměření na konkrétní shromáždění, je tam prostě celebrující kněz s asistencí a věřící. Celebrující kněz jakoby potlačoval svou vlastní osobnost a soustředil se na roli, kterou při Mši svaté má. Takto slavená Mše svatá proto působí vždy stejně bez ohledu na to, kdo ji právě celebruje. Jediný moment, kdy kněz plně projevuje svou osobnost a temperament, je kázání.

Účastníte-li se zpívané Mše svaté sloužené klasicky v latině poprvé, budete možná překvapeni, jako jsem byl i já, jak málo se toho po vás vlastně chce - je jen na vás a vašem svědomí, na co myslíte a co se modlíte. Máte v tom téměř úplnou svobodu. Jste tam sice s ostatními, ale hlavně sami za sebe, a sami se sebou a s Bohem. Možná i právě proto se věřící při této formě Mše svaté chovají velmi pokorně. A jsou to normálně vypadající a normálně působící lidé všech věkových kategorií, žádní zatvrzelí podivíni.

Další, pro mě překvapující věcí je opravdu pronikavé ticho během nejdůležitějších částí Mše svaté. Toto ticho vás nutí nějak reagovat. Buď vnitřní modlitbou a meditací nad tím, co se právě odehrává, nebo můžete svůj neklid ukojit tím, že se v misálu budete snažit sledovat to, co se právě v tom okamžiku potichu modlí kněz u oltáře.

Zmíněním misálu jsem se dostal k jazyku Mše svaté, tedy k rozdílu mezi mně plně srozumitelnou češtinou a latinou. Tady je potřeba rozlišit tři věci. Jednak neměnné části Mše svaté, jednak odpovědi věřících knězi a jednak porozumění proměnným částem. Chodíte-li pravidelně na Mši svatou, tak neměnné části Mše určitě znáte, protože jste je slyšeli mnohokrát. Můžete si je tedy sami pro sebe klidně v duchu říkat česky. Hlasitých odpovědí knězi, které říkají laici, je jen pár - Et cum spiritu tuo, Deo gratias, Gloria Tibi Domine, Laus Tibi Christe, Habemus ad Dominum, Dignum et iustum est a poslední verš Modlitby Páně: sed libera nos a malo. Pokud jsem na něco nezapomněl, tak to je vše, co je třeba umět říci latinsky. To se úplně každý naučí bez problému velmi rychle.

Jiná věc ovšem je porozumění zpěvům, modlitbám a čtením z Písma svatého, které jsou u každé Mše jiné. Podle mne jsou dvě možnosti, jak k tomu přistoupit. Buď používat misál nebo papíry, na kterých jsou vytištěné česky a latinsky texty, použité při Mši svaté, a které jsou připraveny na lavicích. Druhou možností, kterou používám já, je podívat se zběžně před odchodem

z domova do misálu, jaký je text vstupního zpěvu a modlitby a přečíst si čtení epištoly a evangelia a text mezizpěvu a prefaci. Nezabere to mnoho času a člověk se tím zároveň může vnitřně připravit na to, co bude hlavním tématem nedělní Mše svaté. Není to dokonalé, ale mně to takto stačí. Výklad čtení z Písma, modliteb a zpěvů, proč jsou dnes použity právě ty a ne nějaké jiné a další souvislosti se stejně dozvíte z kázání. Takže s latinou si není třeba příliš lámat hlavu; to není to důležité.

Po několika návštěvách Mše svaté sloužené klasicky v latině na mě teď Mše svatá v češtině působí téměř vědecky: vše je tam ukázáno a bohatě okomentováno; také se tam neustále něco děje a zjevně se od věřících očekává, že se do tohoto dění musí zapojit. A abych to trochu zlehčil: hodně se při ní sedí a stojí. Naproti tomu Mše svatá sloužená klasicky v latině je, i přes cizí, málo srozumitelný jazyk, nějakým způsobem sama o sobě mnohem srozumitelnější i bez té vnějškové akce a komentování. A abych to také trochu zlehčil: více se při ní klečí...

Často se píše o zapojení věřících do slavení Mše svaté. Z mého, opravdu laického pohledu se dá ten rozdíl mezi oběma formami Mše svaté zjednodušeně vyjádřit tak, že běžně sloužená Mše svatá v češtině vyzývá k vnějšmu zapojení věřících jako kolektivitu. Mše svatá sloužená klasickým způsobem v latině naopak vybízí k vnitřnímu, osobnímu a velmi intenzivnímu zapojení věřícího jako jednotlivce. V tom, dle mého soudu, spočívá ten hlavní rozdíl mezi oběma formami slavení Mše svaté.

APOŠTOLSKÝ LIST VYDANÝ Z VLASTNÍHO ROZHODNUTÍ (MOTU PROPRIO) PAPEŽE BENEDIKTA XVI.

SUMMORUM PONTIFICUM cura ad hoc tempus usque semper fuit, ut Christi Ecclesia Divinae Maiestati cultum dignum offerret, «ad laudem et gloriam nominis Sui» et «ad utilitatem totius Ecclesiae Suae sanctae».

Ab immemorabili tempore sicut etiam in futurum, principium servandum est «iuxta quod unaquaeque Ecclesia particularis concordare debet cum universalis Ecclesia non solum quoad fidei doctrinam et signa sacramentalia, sed etiam quoad usus universaliter acceptos ab apostolica et continua traditione, qui servandi sunt non solum ut errores vitentur, verum etiam ad fidei integritatem tradendam, quia Ecclesiae lex orandi eius legi credendi respondent». [1]

Inter Pontífices qui talem debitam curam adhibuerunt, nomen excellit sancti Gregorii Magni, qui tam fidem catholicam quam thesauros cultus ac culturae a Romanis in saeculis praecedentibus cumulatatos novis Europae populis transmittendos curavit. Sacrae Liturgiae tam Missae Sacrificii quam Officii Divini formam, uti in Urbe celebrabatur, definiri conservarique iussit. Monachos quoque et moniales maxime fovit, qui sub Regula sancti Benedicti militantes, ubique simul cum Evangelii annuntiatione illam quoque saluberrimam Regulae sententiam vita sua illustrarunt, «ut operi Dei nihil praeponatur» (cap. 43). Tali modo sacra liturgia secundum morem Romanum non solum fidem et pietatem sed et culturam multarum genti-

Papežové vždycky až do těchto časů dbali na to, aby Božímu majestátu byla od církve Kristovy vzdávána důstojná bohopocta „k chvále a slávě jeho jména“ a „k užitku celé jeho svaté církve.“

Od nepaměti a stejně i do budoucna je třeba zachovávat zásadu, „podle níž každá partikulární církev musí být v souladu s všeobecnou církví, nejen pokud jde o učení víry a svátostná znamení, ale také pokud jde o zvyklosti všeobecně přijaté apoštolskou a nepřetržitou tradicí, které je třeba zachovávat, nejen aby se zabránilo omylům, nýbrž také k předávání neporušené víry, neboť to, jak se církev modlí, odpovídá tomu, jak věří“. [1]

Mezi papeži, kteří takovou náležitou péči vynakládali, vyniká jméno sv. Řehoře Velikého, který pro nové evropské národy zabezpečil zprostředkování jak katolické víry, tak pokladů bohoslužby i kultury, které nashromáždili Římané v předchozích staletích. Formu posvátné liturgie, mešní oběti i celého officia, jak se slavila v Římě, přikázal stanovit a zachovávat. Velmi podporoval také mužské i ženské mnišské řády, které v duchovním zápasu pod vedením Řehole sv. Benedikta všude zároveň se zvěstováním evangelia také vlastním životem ukazovaly, jak spásné je ono rozhodnutí této řehole, „aby nic nemělo přednost před dílem Božím“ (hlava 43). Posvátná liturgie podle římských zvyklostí tak obohatila nejen víru a zbožnost, ale i kulturu mnoha

um fecundavit. Constat utique liturgi-
am latinam variis suis formis Ecclesiae
in omnibus aetatis christianae saeculis
permultos Sanctos in vita spirituali sti-
mulasse atque tot populos in religionis
virtute roborasse ac eorundem pieta-
tem fecundasse.

Ut autem Sacra Liturgia hoc munus
efficacius expleret, plures alii Romani
Pontifices decursu saeculorum peculia-
rem sollicitudinem impenderunt, inter
quos eminent Sanctus Pius V, qui magno
cum studio pastorali, Concilio Triden-
tino exhortante, totum Ecclesiae cul-
tum innovavit, librorum liturgicorum
emendatorum et «ad normam Patrum
instauratorum» editionem curavit eo-
sque Ecclesiae latinae usui dedit.

Inter Ritus romani libros liturgicos pa-
tet eminere Missale Romanum, quod
in romana urbe succrevit, atque suc-
cedentibus saeculis gradatim formas
assumpsit, quae cum illa in generati-
onibus recentioribus vigente magnam
habent similitudinem.

«Quod idem omnino propositum tem-
pore progrediente Pontifices Romani
sunt persecuti, cum novas ad aetates
accommodaverunt aut ritus librosque
liturgicos determinaverunt, ac deinde
cum ineunte hoc nostro saeculo am-
pliores iam complexi sunt redintegra-
tionem». [2] Sic vero egerunt Decesso-
res nostri Clemens VIII, Urbanus VIII,
sanctus Pius X, [3] Benedictus XV,
Pius XII et beatus Ioannes XXIII.

Recentioribus autem temporibus,
Concilium Vaticanum II desiderium
expressit, ut debita observantia et re-
verentia erga cultum divinum denuo
instauraretur ac necessitatibus nostrae
aetatis aptaretur. Quo desiderio mo-

národů. Je také známo, že latinská li-
turgie byla v různých jejích formách
po všechna staletí trvání křesťanské
církve stimulem v duchovním životě
mnoha světců, posilovala tolik náro-
dů v ctnostném náboženském cítění
a obohacovala jejich zbožnost.

Aby posvátná liturgie plnila tento úkol
účinněji, o to v průběhu staletí pečova-
li četní další papežové, mezi nimiž vy-
níká sv. Pius V., který na výzvu trident-
ského koncilu, s velkým pastoračním
úsilím dal celé liturgii novou podobu,
postaral se o vydání liturgických knih
opravených a „obnovených po vzoru
Otců“ a dal je k užívání latinské církvi.

Mezi liturgickými knihami římského
obřadu vyniká, jak známo, Římský
misál, který se vyvinul ve městě Římě
a během následujících staletí postupně
nabyl forem, jež se velmi podobají oné
formě, která byla živá u dřívějších ge-
nerací.

„Naprosto stejný záměr sledovali po-
stupem času římstí papežové tím, že
obřad a liturgické knihy přizpůsobova-
vali nové době nebo je nově stanovili,
až konečně s nástupem naší nové doby
bylo dosaženo jejich širší obnovy.“ [2]
Tak si počínali naši předchůdci Kle-
ment VIII., Urban VIII., sv. Pius X. [3],
Benedikt XV., Pius XII. a blahoslavený
Jan XXIII.

V nedávné době vyjádřil II. vatikán-
ský koncil přání, aby se ustálená pra-
xe a úcta vůči liturgii znovu obnovila
a aby se přizpůsobila potřebám naší
doby. Veden tímto přáním, náš před-
chůdce, papež Pavel VI. v roce 1970

tus, Decessor noster Summus Pontifex Paulus VI libros liturgicos instauratos et partim innovatos anno 1970 Ecclesiae latinae approbavit; qui ubique terrarum permultas in linguas vulgares conversi, ab Episcopis atque a sacerdotibus et fidelibus libenter recepti sunt. Ioannes Paulus II, tertiam editionem typicam Missalis Romani recognovit. Sic Romani Pontifices operati sunt ut «hoc quasi aedificium liturgicum [...] rursus, dignitate splendidum et concinnitate» appareret. [4]

Aliquibus autem in regionibus haud pauci fideles antecedentibus formis liturgicis, quae eorum culturam et spiritum tam profunde imbuerant, tanto amore et affectu adhaeserunt et adhaerere pergunt, ut Summus Pontifex Ioannes Paulus II, horum fidelium pastoralis cura motus, anno 1984 speciali Indulto “Quattuor abhinc annos”, a Congregatione pro Cultu Divino exarato, facultatem concessit utendi Missali Romano a Ioanne XXIII anno 1962 edito; anno autem 1988 Ioannes Paulus II iterum, litteris Apostolicis “Ecclesia Dei” Motu proprio datis, Episcopos exhortatus est ut talem facultatem late et generose in favorem omnium fidelium id petentium adhiberent.

Instantibus precibus horum fidelium iam a Praedecessore Nostro Ioanne Paulo II diu perpensis, auditis etiam a Nobis Patribus Cardinalibus in Concistorio die XXIII mensis martii anni 2006 habito, omnibus mature perpensis, invocato Spiritu Sancto et Dei freti auxilio, praesentibus Litteris Apostolicis DECERNIMUS quae sequuntur:

Art. 1. Missale Romanum a Paulo VI promulgatum ordinaria expressio “Le-

schválil obnovené a částečně obměněné liturgické knihy latinské církve; tyto knihy, přeložené všude po světě do velkého množství národních jazyků, příznivě přijali biskupové i kněží a věřící. Jan Pavel II. potvrdil třetí vzorové vydání Římského misálu. A tak římsští papežové pracovali na tom, aby „tato liturgická stavba [...] znovu zazářila důstojností a vhodným uspořádáním“. [4].

V některých zemích však nemálo věřících přilnulo k předešlým formám liturgie, které byly pro jejich duchovní kulturu tak hluboce inspirativní, a nadále k nim lnou s takovou láskou a citem, že papež Jan Pavel II., veden pastýřskou péčí o tyto věřící, vydal v roce 1984 zvláštním indultem „Quattuor abhinc annos“, který vypracovala Kongregace pro bohoslužbu, povolení užívat Římský misál vydaný Janem XXIII. v roce 1962; roku 1988 pak Jan Pavel II. znovu, Apoštolským listem motu proprio „Ecclesia Dei“, vyzval biskupy, aby toto povolení využívali široce a štědře k prospěchu všech věřících, kteří to žádají.

Na naléhavé prosby těchto věřících, jež dlouho zvažoval náš předchůdce Jan Pavel II., poté co jsme vyslechli také otce kardinály na konzistoři 23. března 2006, po zralém zvážení všech okolností, kdy jsme vzývali Ducha Svatého, spolehli jsme se na Boží pomoc a tímto apoštolským listem vydáváme následující rozhodnutí:

Čl. 1 – Římský misál vyhlášený Pavlem VI. je řádným vyjádřením lex

gis orandi” Ecclesiae catholicae ritus latini est. Missale autem Romanum a S. Pio V promulgatum et a B. Ioanne XXIII denuo editum habeatur uti extraordinaria expressio eiusdem “Legis orandi” Ecclesiae et ob venerabilem et antiquum eius usum debito gaudeat honore. Hae duae expressiones “legis orandi” Ecclesiae, minime vero inducent in divisionem “legis credendi” Ecclesiae; sunt enim duo usus unici ritus romani.

Proinde Missae Sacrificium, iuxta editionem typicam Missalis Romani a B. Ioanne XXIII anno 1962 promulgatam et numquam abrogatam, uti formam extraordinariam Liturgiae Ecclesiae, celebrare licet. Conditiones vero a documentis antecedentibus “Quattuor abhinc annos” et “Ecclesia Dei” pro usu huius Missalis statutae, substituentur ut sequitur:

Art. 2. In Missis sine populo celebratis, quilibet sacerdos catholicus ritus latini, sive saecularis sive religiosus, uti potest aut Missali Romano a beato Papa Ioanne XXIII anno 1962 edito, aut Missali Romano a Summo Pontifice Paulo VI anno 1970 promulgato, et quidem qualibet die, excepto Triduo Sacro. Ad talem celebrationem secundum unum alterumve Missale, sacerdos nulla eget licentia, nec Sedis Apostolicae nec Ordinarii sui.

Art. 3. Si communitates Institutorum vitae consecratae atque Societatum vitae apostolicae iuris sive pontificii sive dioecesani quae in celebratione conventuali seu “communitatis” in oratoriis propriis celebrationem sanctae Missae iuxta editionem Missalis Romani anno 1962 promulgatam habere cupi-

orandi katolické církve latinského obřadu. Římský misál vyhlášený sv. Piem V. a nově vydaný bl. Janem XXIII. je třeba pokládat za zvláštní vyjádření téhož lex orandi církve a pro své ctihodné a starobylé užívání zasluhuje těšit se náležitě úctě. Tato dvě vyjádření lex orandi církve nechť však nevedou k rozdělení lex credendi církve; je to totiž dvojí praxe jediného římského obřadu.

Proto je dovoleno slavit mešní oběť podle vzorové edice Římského misálu, který byl vyhlášen bl. Janem XXIII. v roce 1962 a nikdy nebyl zrušen, jako zvláštní formu liturgie církve. Podmínky stanovené pro užívání tohoto misálu předchozími dokumenty „Quattuor abhinc annos“ a „Ecclesia Dei“ se nahrazují následujícími:

Čl. 2 – Při mších slavených bez účasti lidu může kterýkoli kněz latinského obřadu, ať světský nebo řeholní, užívat buď Římský misál vydaný blahoslaveným papežem Janem XXIII. v roce 1962, nebo Římský misál vyhlášený papežem Pavlem VI. v roce 1970, a to v kterýkoli den vyjma Velikonoční triduum. K takovému slavení podle jednoho či druhého misálu nepotřebuje kněz žádné povolení, ani Apoštolského stolce, ani svého ordináře.

Čl. 3 – Společnosti zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života, ať s právním statutem papežským nebo diecézním, jestliže chtějí při bohoslužbách konventních nebo „ve společenství“ uspořádat ve vlastních oratořích slavení mše svaté podle římského misálu vydaného v roce 1962, je jim to

unt, id eis licet. Si singula communitas aut totum Institutum vel Societas tales celebrationes saepe vel habitualiter vel permanenter perficere vult, res a Superioribus maioribus ad normam iuris et secundum leges et statuta particularia decernatur.

Art. 4. Ad celebrationes sanctae Missae de quibus supra in art. 2 admitti possunt, servatis de iure servandis, etiam christifideles qui sua sponte id petunt.

Art. 5, § 1. In paroeciis, ubi coetus fidelium traditioni liturgicae antecedenti adhaerentium stabiliter existit, parochus eorum petitiones ad celebrandam sanctam Missam iuxta ritum Missalis Romani anno 1962 editi, libenter suscipiat. Ipse videat ut harmonice concordetur bonum horum fidelium cum ordinaria paroeciae pastoralis cura, sub Episcopi regimine ad normam canonis 392, discordiam vitando et totius Ecclesiae unitatem fovendo.

§ 2. Celebratio secundum Missale B. Ioannis XXIII locum habere potest diebus ferialibus; dominicis autem et festis una etiam celebratio huiusmodi fieri potest.

§ 3. Fidelibus seu sacerdotibus id petentibus, parochus celebrationes, hac in forma extraordinaria, permittat etiam in adiunctis peculiaribus, uti sunt matrimonia, exsequiae aut celebrationes occasionales, verbi gratia peregrinationes.

§ 4. Sacerdotes Missali B. Ioannis XXIII utentes, idonei esse debent ac iure non impediti.

§ 5. In ecclesiis, quae non sunt nec paroeciales nec conventuales, Rectoris

dovoleno. Chtějí-li jednotlivá společenství nebo celá společnost zasvěceného života či společnost apoštolského života konat takovéto slavení často, většinou nebo trvale, ať v této věci rozhodnou vyšší představení podle právních norem,

zákonů a zvláštních ustanovení.

Čl. 4 – Ke slavení mše svaté, jak je uvedeno v čl. 2, mohou mít přístup – při zachování všeho, co je podle práva třeba – i věřící, kteří si to z vlastních pohnutek přejí.

Čl. 5 – § 1. Ve farnostech, kde trvale existuje skupina věřících, kteří lnou k předchozí liturgické tradici, ať farář laskavě přijme jejich požadavky sloužit mši svatou podle obřadu Římského misálu vydaného v roce 1962. Sám ať dbá o harmonické sladění prospěchu těchto věřících s řádnou pastýřskou péčí o farnost, ať tak činí pod vedením biskupa podle ustanovení kan. 392, ať vyloučí nesvár a přispívá k jednotě celé církve.

§ 2. Slavení podle misálu bl. Jana XXIII. může mít místo o všedních dnech; avšak i o nedělích a svátcích se může konat jedna taková mše.

§ 3. Když si to žádají věřící nebo kněží, nechť farář povolí slavení mše v této zvláštní formě i za specifických okolností, jako jsou svatby, pohřby nebo příležitostné mše, např. o poutích.

§ 4. Kněží užívající misál bl. Jana XXIII. musí být osoby způsobilé a nezátížení právní překážkou.

§ 5. V kostelích, které nejsou ani farní ani konventní, přísluší udělit výše uve-

ecclesiae est concedere licentiam de qua supra.

Art. 6. In Missis iuxta Missale B. Ioannis XXIII celebratis cum populo, Lectiones proclamari possunt etiam lingua vernacula, utendo editionibus ab Apostolica Sede recognitis.

Art. 7. Ubi aliquis coetus fidelium laicorum, de quo in art. 5 § 1 petita a parochi non obtinuerit, de re certiore faciat Episcopum dioecesanum. Episcopus enixe rogatur ut eorum optatum exaudiat. Si ille ad huiusmodi celebrationem providere non vult res ad Pontificiam Commissionem „Ecclesia Dei” referatur.

Art. 8. Episcopus, qui vult providere huiusmodi petitionibus christifidelium laicorum, sed ob varias causas impeditur, rem Pontificiae Commissioni „Ecclesia Dei” committere potest, quae ei consilium et auxilium dabit.

Art. 9, § 1. Parochus item, omnibus bene perpensis, licentiam concedere potest utendi rituali antiquiore in administrandis sacramentis Baptismatis, Matrimonii, Poenitentiae et Unctionis Infirmorum, bono animarum id suadente.

§ 2. Ordinariis autem facultas conceditur celebrandi Confirmationis sacramentum utendo Pontificali Romano antiquo, bono animarum id suadente.

§ 3. Fas est clericis in sacris constitutis uti etiam Breviario Romano a B. Ioanne XXIII anno 1962 promulgato.

Art. 10. Fas est Ordinario loci, si opportunum iudicaverit, paroeciam personalem ad normam canonis 518 pro celebrationibus iuxta formam antiquiorem ritus romani erigere aut rectorem vel cappellanum nominare,

dené povolení rektorovi kostela.

Čl. 6 – Při mších s účastí lidu slavných podle misálu bl. Jana XXIII. mohou být čtení přednášena i v národním jazyce s použitím textů vydaných se souhlasem Apoštolského stolce.

Čl. 7 – Tam, kde některá skupina věřících laiků zmíněná v čl. 5, par. 1 od faráře nedostane, co žádá, ať o věci uvědomí diecézního biskupa. Snažně žádáme biskupa, aby jejich přání vyslyšel. Nemůže-li se biskup o takové slavení postarat, ať se tato záležitost předloží Papežské komisi „Ecclesia Dei”.

Čl. 8 – Biskup, který se o vyřízení takových žádostí věřících laiků chce postarat, ale brání mu v tom různé příčiny, může věc svěřit Papežské komisi „Ecclesia Dei”, která mu poskytne radu a pomoc.

Čl. 9 – § 1. Farář rovněž může po zvážení všech okolností povolit užití staršího rituálu při vysluhování svátosti křtu, manželství, pokání a pomazání nemocných, je-li to ve prospěch věřících.

§ 2. Ordinářům je povolena možnost slavit svátost bířmování s použitím starého Římského pontifikálu, je-li to ve prospěch věřících.

§ 3. Klerikům, kteří přijali svěcení, je dovoleno užívat i římský breviář vyhlášený bl. Janem XXIII. v roce 1962.

Čl. 10 – Místní ordinář, posoudí-li to jako vhodné, smí ve smyslu kán. 518 pro slavení podle starší formy římského obřadu zřídit osobní farnost nebo jmenovat rektora či kaplana, při zachování právních ustanovení.

servatis de iure servandis.

Art. 11. Pontificia Commissio „Ecclesia Dei“ a Ioanne Paulo II anno 1988 erecta, [5] munus suum adimplere pergit.

Quae Commissio formam, officia et normas agendi habeat, quae Romanus Pontifex ipsi attribuere voluerit.

Art. 12. Eadem Commissio, ultra facultates quibus iam gaudet, auctoritatem Sanctae Sedis exercebit, vigilando de observantia et applicatione harum dispositionum.

Quaecumque vero a Nobis hisce Litteris Apostolicis Motu proprio datis decreta sunt, ea omnia firma ac rata esse et a die decima quarta Septembris huius anni, in festo Exaltationis Sanctae Crucis, servari iubemus, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die septima mensis Iulii, anno Domini MMVII, Pontificatus Nostri tertio.

Čl. 11 – Papežská komise „Ecclesia Dei“, kterou zřídil Jan Pavel II. v roce 1988, pokračuje v plnění svého úkolu.

Tato komise ať má uspořádání, úkoly a pravidla činnosti, jaké si jí papež přál svěřit.

Čl. 12 – Uvedená komise nádvakem k pravomocím, které už má, bude vykonávat autoritu Apoštolského stolce tím, že bude bdít nad zachováváním a uplatňováním těchto pokynů.

Přikazujeme, aby vše, o čem jsme rozhodli vydáním tohoto Apoštolského listu motu proprio, bylo pokládáno za pevně a řádně stanovené a aby se zachovávalo od 14. září tohoto roku, svátku Povýšení svatého Kříže, a aby tomu nebránilo nic, co by s tím bylo v rozporu.

Dáno v Římě, u svatého Petra, dne 7. července, léta Páně 2007, ve třetím roce našeho pontifikátu.

Benedictus PP XVI

PAPEŽ BENEDIKT XVI.

[1] Institutio generalis Missalis Romani, Editio tertia, 2002, 397. [2] Ioannes Paulus PP. II, Litt. ap. Vicesimus quintus annus (4 Decembris 1988), 3: AAS 81 (1989), 899. [3] Ibid. [4] S. Pius PP. X, Litt. Ap. Motu proprio datae Abhinc duos annos (23 Octobris 1913): AAS 5 (1913), 449-450; cfr Ioannes Paulus II, Litt. ap. Vicesimus quintus annus (4 Decembris 1988), 3: AAS 81 (1989), 899. [5] Cfr Ioannes Paulus PP. II, Litt. ap. Motu proprio datae Ecclesia Dei (2 Iulii 1988), 6: AAS 80 (1988), 1498.

PAPEŽSKÁ KOMISE ECCLESIA DEI - INSTRUKCE
O UPLATNĚNÍ APOŠTOLSKÉHO LISTU (MOTU PROPRIO)
SUMMORUM PONTIFICUM SVATÉHO OTCE BENEDIKTA XVI.

I. Prooemium

UNIVERSAE ECCLESIAE Litterae Apostolicae Summorum Pontificum Benedicti PP. XVI, die 7 iulii a. D. 2007 motu proprio datae atque inde a die 14 septembris a. D. 2007 vigentes, Romanae Liturgiae divitias reddiderunt propiores.

2. Hisce Litteris Mo tu Proprio datis Summus Pontifex Benedictus XVI legem universalem Ecclesiae tulit ut regulis nostris temporibus aptioribus quoad usum Romanae Liturgiae anno 1962 vigentem provideret.

3. Sedula Summorum Pontificum sollicitudine hac in Sacrae Liturgiae cura necnon et in recognoscendis liturgicis libris memorata, Sanctitas Sua antiquum principium in mentem revocavit, ab immemorabilibus receptum et in futurum servandum: „unaquaeque Ecclesia particularis concordare debet cum universali Ecclesia non solum quoad fidei doctrinam et signa sacramentalia, sed etiam quoad usum universaliter acceptos ab apostolica et continua traditione, qui servandi sunt non solum ut errores vitentur, verum etiam ad fidei integritatem tradendam, quia Ecclesiae lex orandi eius legi credendi respondet” [1].

4. Insuper, Apostolicus Dominus et Romanos Pontifices commemorat, qui hac in cura maximopere meriti sunt, praesertim S. Gregorium Magnum et S. Pium V. Summus Pontifex etiam recolit inter liturgicos libros,

I. Úvod

1. Apoštolský list (motu proprio) *Summorum Pontificum* papeže Benedikta XVI. ze dne 7. července 2007, který nabyl účinnosti dne 14. září 2007, více zpřístupnil všeobecné církvi bohatství římské liturgie.

2. Tímto motu proprio vyhlásil papež Benedikt XVI. všeobecný církevní zákon s úmyslem vydat normy ohledně užívání římské liturgie z roku 1962, které více odpovídají současným podmínkám.

3. Svatý otec po připomenutí starostlivosti římských papežů projevované péčí o posvátnou liturgii a aprobační liturgických knih znovu potvrdil od nepaměti uznávaný a nadále závazný tradiční princip: „*Každá partikulární církev musí být v souladu s všeobecnou církví, nejen pokud jde o učení víry a svátostná znamení, ale také pokud jde o zvyklosti všeobecně přijaté apoštolskou a nepřetržitou tradicí, které je třeba zachovávat, nejen aby se zabránilo omylům, nýbrž také k předávání neporušené víry, neboť to, jak se církev modlí, odpovídá tomu, jak věří*“ [1]

4. Svatý otec také připomíná papeže, kteří měli v této péči největší zásluhu, především sv. Řehoře Velikého a sv. Pia V. Papež také zdůrazňuje, že mezi liturgickými knihami vždy zaujímá první místo *Římský misál*, do něhož byly

Missale Romanum semper eminuisse, prolabantibusque saeculis incrementa novisse, usque ad beatum Papam Iohannem XXIII. Deinde, cum instauratio liturgica post Concilium Vaticanum II ageretur, Paulus VI anno 1970 novum Missale usui Ecclesiae Ritus Latini destinatum adprobavit, quod postea in plures linguas translatum fuit cuiusque editio tertia anno 2000 a Ioanne Paulo II est promulgata.

5. Nonnulli vero Christifideles, spiritu rituum liturgicorum Concilio Vaticano II anteriorum imbuti, desiderium praecipuum patefecerant antiquam servandi traditionem. Quam ob rem Ioannes Paulus II, speciali Indulto a Sacra Congregatione pro Sacramentis et Cultu Divino anno 1984 concesso, "Quattuor abhinc annos", facultatem dedit utendi Missali Romano a beato Papa Ioanne XXIII promulgato, attentis tamen quibusdam conditionibus. Praeterea ipse Ioannes Paulus II Litteris Apostolicis Ecclesia Dei motu proprio anno 1988 datis, Episcopos ad magnanimum liberalitatem huius facultatis concedendae, ad bonum omnium christifidelium id postulantium, adhortatus est. Similiter et Papa Benedictus XVI promulgando Litteras Apostolicas Summorum Pontificum nuncupatas egit, de quibus vero quaedam principia essentialia ad Usum spectantia Antiquiorem Ritus Romani quam maxime heic recolere praestat.

6. Textus Missalis Romani a Paulo VI promulgati, et textus ad ultimam usque editionem Ioannis XXIII pertinentes, duae expressiones Liturgiae Romanae exstant, quae respective ordinaria et extraordinaria nuncupantur: agitur nempe de duobus unius Ritus Romani

po staletí až do papeže bl. Jana XXIII. zapracovávají nově uzpůsobené texty. Následně papež Pavel VI. v rámci liturgické reformy po II. vatikánském koncilu schválil roku 1970 pro církev latinského obřadu nový misál, který byl poté přeložen do mnoha jazyků. Papež Jan Pavel II. vyhlásil roku 2000 jeho třetí vydání.

5. Někteří věřící, kteří přilnuli k liturgickým obřadům z doby před II. vatikánským koncilem, projevíli velikou touhu zachovávat starobylou tradici. Proto papež Jan Pavel II. dal povolení speciálním indultem *Quattuor abhinc annos*, vydaným autoritou Kongregace pro bohoslužbu a svátosti, aby byl za určitých podmínek užíván Římský misál vydaný papežem bl. Janem XXIII. Kromě toho sám Jan Pavel II. vyzval biskupy v motu proprio *Ecclesia Dei*, vydaném roku 1988, k velkorysému udělování tohoto povolení pro dobro všech věřících, kteří o ně žádají. Podobně jednal papež Benedikt XVI. při vyhlášení výše zmíněného motu proprio *Summorum Pontificum*. V něm jsou obsaženy některé zásady pro *usus antiquior* římského obřadu, které je vhodné připomenout.

6. Texty Římského misálu vyhlášeného papežem Pavlem VI. a texty obsažené v posledním vydání za Jana XXIII. jsou dvě formy římské liturgie, nazývané *řádna (ordinaria)* a *mimořádna (extraordinaria)*: dvě formy jediného římského obřadu, které existují jedna

usibus, qui ad invicem iuxta ponuntur. Nam utraque forma est expressio unice Ecclesiae legis orandi. Propter venerabilem et antiquum usum forma extraordinaria debito honore est servanda.

7. Litteras Apostolicas Summorum Pontificum motu proprio datas comitatur Epistola ab ipso Summo Pontifice eodem die subsignata (7. VII. 2007), in qua fuse de opportunitate necnon et de necessitate ipsarum Litterarum agitur: leges recentiores erant nempe ferendae, deficientibus regulis quae usum Liturgiae Romanae anno 1962 vigentem plane ordinarent. Insuper recentiore legislatione opus erat quia, edito novo Missali, non est visum cur regulae edendae essent quoad usum Liturgiae anni 1962. Increscentibus magis magisque in dies fidelibus expostulantibus celebrationem formae extraordinariae, leges autem erant ferendae. Inter cetera monet Benedictus XVI: “Inter duas Missalis Romani editiones nulla est contradictio. In historia liturgiae incrementum et progressus inveniuntur, nulla tamen ruptura. Id quod maioribus nostris sacrum erat, nobis manet sacrum et grande, et non licet ut repente omnino vetitum sit, neque ut plane noxium judicetur” [2].

8. Litterae Apostolicae Summorum Pontificum eminenter exprimunt Magisterium Romani Pontificis eiusque munus regendi atque Sacram Liturgiam ordinandi [3], ipsiusque sollicitudinem utpote Christi Vicarii et Ecclesiae Universae Pastoris [4]. Ipsae Litterae intendunt:

a) Liturgiam Romanam in Antiquiori Usu, prout pretiosum thesaurum serv-

vedle druhé. Jedna i druhá vyjadřují to, jak se církev modlí (*lex orandi*). Pro své úctyhodné a starobylé užívání má být mimořádná forma zachována s náležitou úctou.

7. K motu proprio *Summorum Pontificum* byl téhož dne (7. července 2007) přidán list určený biskupům podepsaný papežem. V něm se široce pojednává o vhodnosti a potřebnosti tohoto apoštolského listu: zaplnit novými normami dosud existující nedostatek právních norem, které by řádně upravily používání římské liturgie platné roku 1962. Důvodem nové legislativní iniciativy je obzvláště to, že v době následující po vydání nového misálu se nezdálo být potřebné vydat předpisy pro užívání liturgie platné roku 1962; avšak protože stále roste počet věřících žádajících slavení v mimořádné formě, ukázalo se, že je třeba vydat příslušné normy.

Papež Benedikt XVI. v něm mimo jiné říká: „Mezi těmito dvěma formami Římského misálu není žádný rozpor. V historii liturgie existuje růst a vývoj, nikoli však přerušení. Co bylo posvátné předchozím generacím, zůstává i pro nás posvátné a významné, a nemůže se náhle stát zakázaným nebo dokonce škodlivým.“ [2]

8. Motu proprio *Summorum Pontificum* je výrazem učitelského úřadu papeže i jeho moci řídit a uspořádat posvátnou liturgii [3] i jeho péče jako Kristova zástupce a pastýře celé církve. [4] Záměrem motu proprio je:

a) zpřístupnit všem věřícím v *usus antiquior* římskou liturgii, která je dra-

andum, omnibus largire fidelibus;

b) Usum eiusdem Liturgiae iis re vera certum facere, qui id petunt, considerando ipsum Usum Liturgiae Romanae anno 1962 vigentem esse facultatem ad bonum fidelium datam, ac proinde in favorem fidelium benigne esse interpretandam, quibus praecipue destinatur;

c) Reconciliationi in sinu Ecclesiae favore.

II.

Munera Pontificiae Commissionis Ecclesia Dei

9. Summus Pontifex Pontificiae Commissioni Ecclesia Dei potestatem ordinariam vicariam dignatus est impertire in omnibus rebus intra eius competentiae fines, praesertim circa sedulam observantiam et vigilantiam in exsequendas dispositiones in Litteris Apostolicis Summorum Pontificum contentas (cf. art. 12).

10. § 1. Praeter facultates olim a Ioanne Paulo II concessas necnon a Benedicto XVI confirmatas (cf. Litterae Apostolicae Summorum Pontificum, art.11 et art.12), Pontificia Commissio huiusmodi potestatem exercet etiam in decernendo de recursibus ei legitime commissis, prout hierarchicus Superior, adversus actum administrativum singularem a quolibet Ordinario emissum, qui Litteris Apostolicis videatur contrarius.

§ 2. Decreta quae Pontificia Commissio de recursibus emanat, apud Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae oppugnari possunt ad normam iuris.

11. Pontificiae Commissionis Ecclesia Dei, praevia adprobatione Congrega-

hocenným pokladem, který má být uchován;

b) reálně zaručit užívání této liturgie těm, kdo o ni žádají, přičemž se dovolení užívat římskou liturgii platnou roku 1962 dává k prospěchu věřících, a proto má být toto dovolení široce vykládáno ve prospěch věřících, pro něž je především určeno;

c) napomáhat smíření uprostřed církve.

II.

Poslání Papežské komise Ecclesia Dei

9. Papež udělil Papežské komisi *Ecclesia Dei* řádnou zástupnou pravomoc ve všech záležitostech spadajících do její kompetence, především pro dohled nad zachováváním a uplatňováním ustanovení obsažených v motu proprio *Summorum Pontificum* (srov. čl. 12).

10. § 1. Kromě zmocnění dříve daných papežem Janem Pavlem II. a potvrzených papežem Benediktem XVI. (srov. motu proprio *Summorum Pontificum* čl. 11 a 12) vykonává papežská komise tuto pravomoc také tím, že jako hierarchický představený rozhoduje o jí náležitě zasláných správních odvoláních, která by se zdála být v rozporu s motu proprio, proti správním rozhodnutím vydaným kterýmkoli ordinářem.

§ 2. Rozhodnutí ohledně správních odvolání vydaných papežskou komisí mohou být napadnuta právně stanoveným způsobem u Nejvyššího tribunálu apoštolské signatury.

11. Papežské komisi Ecclesia Dei přísluší postarat se o vydání liturgických

tionis pro Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, est curare de edendis libris liturgicis ad formam extraordinariam Ritus Romani pertinentibus.

III.

Normae Praecipuae

12. Pontificia haec Commissio, vigore auctoritatis sibi commissae et facultatum quibus gaudet, peracta inquisitione apud Episcopos totius orbis, rectam interpretationem et fidelem executionem Litterarum Apostolicarum Summorum Pontificum pro certo habere volens, hanc Instructionem edit, ad normam canonis 34 Codicis Iuris Canonici.

De Episcoporum Dioecesanorum Competentia

13. Episcoporum Dioecesanorum, iuxta Codicem Iuris Canonici, est vigilare circa rem liturgicam, ut bonum commune servetur et ut omnia digne, pacifice et aequo animo in eorum Dioecesibus fiant [5], iuxta mentem Romani Pontificis in Litteris Apostolicis Summorum Pontificum palam expressam [6]. Si quae controversia oriatur vel dubium fundatum quoad celebrationem formae extraordinariae, iudicium Pontificiae Commissioni Ecclesia Dei reservatur.

14. Episcopo Dioecetano munus incumbit necessaria suppeditandi subsidia ut fidelis erga formam extraordinariam Ritus Romani habeatur observantia, ad normam Litterarum Apostolicarum Summorum Pontificum.

textů pro mimořádnou formu římského obřadu po jejich přezkoumání Kongregací pro bohoslužbu a svátosti.

III.

Zvláštní normy

12. Papežská komise, poté co se dotázala biskupů celého světa, vydává ve shodě s ustanovením kán. 34 Kodexu kanonického práva na základě sobě udělené pravomoci a sobě daných zmocnění tyto prováděcí instrukce k náležité interpretaci a správné aplikaci ustanovení motu proprio *Summorum Pontificum*.

Kompetence diecézních biskupů

13. Diecézním biskupům přísluší podle Kodexu kanonického práva dohled nad slavením liturgie, aby tak sloužila obecnému dobru a aby se v jejich diecézích vždy konala důstojně, pokojně a řádně [5] podle úmyslu římského papeže vyjádřeného v motu proprio *Summorum Pontificum*. [6] Pokud by vznikl nějaký spor nebo oprávněná pochybnost ohledně slavení mimořádné formy, je rozhodnutí vyhrazeno Papežské komisi *Ecclesia Dei*.

14. Posláním diecézního biskupa je přijmout potřebná opatření pro zajištění náležitého respektování mimořádné formy římského obřadu ve shodě s normami motu proprio *Summorum Pontificum*.

De coetu fidelium

(cf. Litterae Apostolicae Summorum Pontificum, art. 5 § 1)

15. Coetus fidelium dicitur “stabiliter existens” ad sensum art. 5 § 1 Litterarum Apostolicarum Summorum Pontificum, quando ab aliquibus personis cuiusdam paroeciae constituitur, etsi post publicationem Litterarum Apostolicarum coniunctis, ratione venerationis Liturgiae in Antiquiore Usu, poscentibus ut in ecclesia paroeciali vel in aliquo oratorio vel sacello Antiquior Usus celebretur: hic coetus constitui potest a personis ex pluribus paroeciis aut dioecesibus convenientibus et qui una concurrunt ad ecclesiam paroecialem aut oratorium ad finem, de quo supra, assequendum.

16. Si quidam sacerdos obiter in quadam ecclesia paroecialem vel oratorium cum aliquibus personis incidens, Sacrum in forma extraordinaria facere velit, ad normam artt. 2 et 4 Litterarum Apostolicarum, parochus aut rector ecclesiae, vel sacerdos qui de ea curam gerit, ad celebrandum admittat, attento tamen ordine celebrationum liturgicarum ipsius ecclesiae.

17. § 1. Ut de singulis casibus iudicium feratur, parochus aut rector, aut sacerdos qui ecclesiae curam habet, prudenti mente agat, pastoralis zelo, caritate et urbanitate suffultus.

§ 2. Si coetus paucis constet fidelibus, ad Ordinarium loci adeundum est ut designet ecclesiam in quam ad huiusmodi celebrationes fideles se conferre possint, ita ut actiosa participatio facilius et Sanctae Missae celebratio dignior reddi valeant.

18. In sanctuariis et in peregrinatio-

Skupina věřících

(srov. motu proprio Summorum Pontificum čl. 5 § 1)

15. Za „trvale existující“ skupinu věřících se pokládá ve smyslu čl. 5 § 1 motu proprio *Summorum Pontificum* skupina vytvořená věřícími některé farnosti, kteří se po vydání motu proprio spojili z důvodu své úcty k *antiquior usus* liturgie a žádají, aby se ve farním kostele nebo v jiné veřejné nebo soukromé kapli slavil *antiquior usus*. Taková skupina může být tvořena osobami pocházejícími z více farností nebo diecézí, které se za výše popsaným cílem scházejí ve farním kostele nebo veřejné kapli.

16. Pokud se některý kněz s některými osobami příležitostně nachází v některém farním kostele nebo veřejné kapli a chce tam slavit mši sv. v mimořádné formě, ať mu farář nebo rektor kostela nebo kněz odpovědný za kapli umožní slavení liturgie ve shodě s ustanoveními článků 2 a 4 motu proprio, ovšem s ohledem na běžný pořad bohoslužeb.

17. § 1. Při rozhodování v jednotlivých případech ať se farář, rektor nebo kněz odpovědný za kostel řídí rozvážným uvážením v duchu pastorační horlivosti a velkorysé otevřenosti.

§ 2. Pokud je skupina věřících méně početná, je třeba se obrátit na místního ordináře, aby určil kostel, v němž se mohou věřící scházet k slavení mimořádnou formou, aby tak byla usnadněna aktivní účast věřících a důstojnější slavení mše svaté.

18. V poutních svatyních a na pout-

num locis possibilitas celebrandi secundum extraordinariam formam coetibus peregrinorum id petentibus praebeatur (cf. Litterae Apostolicae Summorum Pontificum, art. 5 § 3), si sacerdos adest idoneus.

19. Christifideles celebrationem secundum formam extraordinariam postulantes, auxilium ne ferant neque nomen dent consociationibus, quae validitatem vel legitimitatem Sanctae Missae Sacrificii et Sacramentorum secundum formam ordinariam impugnent, vel Romano Pontifici, Universae Ecclesiae Pastori quoquo modo sint infensae.

De Sacerdotibus idoneis

(cf. Litterae Apostolicae Summorum Pontificum, art. 5 § 4)

20. Quoad ea quae necessaria sunt ut sacerdos quidam idoneus habeatur ad celebrandum secundum formam extraordinariam, statuitur:

a) Quivis sacerdos, ad normam Iuris Canonici [7], non impeditus, idoneus censetur ad celebrandam Sanctam Missam secundum formam extraordinariam;

b) ad usum Latini sermonis quod attinet, necesse est ut sacerdos celebraturus scientia polleat ad verba recte proferenda eorumque intelligendam significationem;

c) quoad peritiam vero ritus exsequendi, idonei habentur sacerdotes qui ad Sacrum faciendum secundum extraordinariam formam sponte adeunt et qui antea hoc fecerant.

21. Ordinarii enixe rogantur ut clericis instituendis occasionem praebeant accommodatam artem celebrandi

ních místech ať se umožní slavení mimořádnou formou skupinám poutníků, které o to žádají (srov. motu proprio Summorum Pontificum čl. 5 § 3), je-li k dispozici vhodný kněz.

19. Věřící, kteří žádají o slavení mimořádnou formou, nesmí podporovat skupiny popírající platnost nebo dovolenost oběti mše svaté nebo svátostí slavených řádnou formou a/nebo autoritu papeže jako Nejvyššího pastýře všeobecné církve nebo k nim patřit.

Vhodní kněží

20. Pro určení toho, aby kněz mohl být označen jako „vhodný“ pro slavení mimořádnou formou, se stanoví:

a) každý kněz prostý kanonických překážek určených kanonickým právem [7] je považován za vhodného ke slavení mše svaté mimořádnou formou;

b) ohledně znalosti latiny je třeba, aby kněz byl schopen správně vyslovovat slova liturgie a chápat jejich smysl;

c) ohledně znalosti obřadu se považují za vhodné kněží, kteří se sami ucházejí o slavení mimořádnou formou a již to dříve konali.

21. Ordináři jsou naléhavě žádáni, aby duchovním poskytli přiměřenou příležitost poznat způsob slavení mimo-

in forma extraordinaria acquirendi, quod potissimum pro Seminariis valet, in quibus providebitur ut sacrorum alumni convenienter instituantur, Latinum discendo sermonem [8] et, adiunctis id postulantibus, ipsam Ritus Romani formam extraordinariam.

22. In Dioecesis ubi desint sacerdotes idonei, fas est Episcopis dioecesisanis iuvamen a sacerdotibus Institutorum a Pontificia Commissione Ecclesia Dei erectorum exposcere, sive ut celebrent, sive ut ipsam artem celebrandi doceant.

23. Facultas celebrandi Missam sine populo seu uno tantum ministro participante, secundum formam extraordinariam Ritus Romani concessa est cuivis presbytero, tum saeculari, cum religioso (cf. Litterae Apostolicae Summorum Pontificum, art. 2). Ergo, in huiusmodi celebrationibus, sacerdotes, ad normam Litterarum Apostolicarum, nulla speciali licentia Ordinariorum vel superiorum indigent.

De disciplina liturgica et ecclesiastica

24. Libri liturgici formae extraordinariae adhibeantur ut prostant. Omnes qui secundum extraordinariam formam Ritus Romani celebrare exoptant, tenentur rubricas relativas scire easque in celebrationibus recte exsequi.

25. In antiquo Missali recentiores sancti et aliquae ex novis praefationibus inseri possunt immo debent [9], secundum quod quam primum statutum erit.

26. Ad ea quae constabilita sunt in Litteris Apostolicis Summorum Pontificum, ad articulum 6, dicendum est quod lectiones Sanctae Missae, quae in

řádnou formou, což tím více platí pro kněžské semináře. V nich je třeba postarat se o to, aby seminaristé byli dostatečně vzděláni ve znalosti latiny [8] a – pokud si to žádá pastorační potřeba – také v samotné mimořádné formě římského obřadu.

22. V diecézích s nedostatkem vhodných kněží má diecézní biskup právo požádat o pomoc kněze patřící k institutům založených Papežskou komisí Ecclesia Dei, a to jak pro slavení liturgie, tak pro její vyučování.

23. Dovolení slavit mši svatou mimořádným způsobem římského obřadu bez účasti lidu, tj. pouze s jedním přísluhujícím, je dáno každému knězi jak světskému, tak řeholnímu samotným motu proprio, a ti proto nepotřebují žádné speciální dovození ordinářů nebo představených.

Liturgická a církevní kázeň

24. Pro slavení mimořádné formy se užívají příslušné liturgické knihy v existující podobě. Všichni, kdo chtějí slavit liturgii římského obřadu mimořádnou formou, musí znát příslušné rubriky a držet se jich při liturgickém slavení.

25. Do starých misálů mohou, ba mají být včleněny texty pro slavení nových světců a nových prefací [9] v souladu s tím, co bude co nejdříve stanoveno.

26. Ohledně ustanovení čl. 6 motu proprio *Summorum Pontificum* se upřesňuje, že čtení ve mši svaté obsažená v misále z r. 1962 mohou být pro-

Missali anni 1962 continentur, proferri possunt aut solum Latine, aut Latine, vernacula sequente versione, aut in Missis lectis etiam solum vernacule.

27. Quoad regulas disciplinares ad celebrationem formae extraordinariae pertinentes, applicetur disciplina ecclesiastica Codicis Iuris Canonici anno 1983 promulgati.

28. Praeterea, cum sane de lege speciali agitur, quoad materiam propriam, Litterae Apostolicae Summorum Pontificum derogant omnibus legibus liturgicis, sacrorum rituum propriis, exinde ab anno 1962 promulgatis, et cum rubricis librorum liturgicorum anni 1962 non congruentibus.

De Confirmatione et de Ordine

29. Facultas adhibendi formulam antiquam ad Confirmationem impertientiam, confirmata est a Litteris Apostolicis Summorum Pontificum (cf. art. 9, § 2), proinde non necessario adhibenda est pro forma extraordinaria formula recentior, quae in Ordine Confirmationis Pauli PP. VI invenitur.

30. Quoad primam Tonsuram, Ordines Minores et Subdiaconatum, Litterae Apostolicae Summorum Pontificum nullam obmutationem in disciplina Codicis Iuris Canonici anno 1983 introduxerunt: hac de causa, pro Institutis Vitae Consecratae et Societatibus Vitae Apostolicae Pontificiae Commissioni Ecclesia Dei subditis, sodalis votis perpetuis professus aut societati clericali vitae apostolicae definitive incorporatus, per receptum diaconatum incardinatur tamquam clericus eidem instituto aut societati, ad normam canonis 266 § 2 Codicis Iuris Canonici.

nesena pouze latinsky anebo latinsky a následně v lidovém jazyce anebo při tichých mších pouze v lidovém jazyce.

27. V oblasti disciplinárních předpisů se pro slavení mimořádnou formou uplatní církevní disciplína obsažená v Kodexu kanonického práva vyhlášeného roku 1983.

28. Kromě toho, protože se jedná o speciální zákon, v oblasti mimořádné formy řízené těmito normami jsou ustanoveními motu proprio *Summorum Pontificum* zrušeny všechny liturgické předpisy, které jsou v rozporu s rubrikami liturgických knih platných roku 1962.

Bířmování a svátost svěcení

29. Dovolení užít starou formu udělení bířmování je stvrzeno ustanoveními motu proprio *Summorum Pontificum* (čl. 9 § 2), a proto není nutné pro udělení bířmování mimořádnou formou užívat novější formuli obsaženou v *Obřadech bířmování* papeže Pavla VI.

30. Pro udělení první tonsury, nižších svěcení a podjáhentství motu proprio *Summorum Pontificum* nezavádí žádné změny v disciplíně stanovené Kodexem kanonického práva z roku 1983. Proto jsou ti členové institutů zasvěceného života a společností apoštolského života podřízených Papežské komisi *Ecclesia Dei*, kteří složili trvalé sliby anebo byli definitivně včleněni do duchovenské společnosti apoštolského života, v souladu s ustanovením kán. 266 § 2 Kodexu kanonického práva inkardinováni do institutu nebo společnosti přijetím jáhenského svěcení.

31. Dumtaxat Institutis Vitae Consecratae et Societatibus Vitae Apostolicae Pontificiae Commissioni Ecclesiae Dei subditis, et his ubi servatur usus librorum liturgicorum formae extraordinariae, licet Pontificali Romano anni 1962 uti ad Ordines maiores et minores conferendos.

De Breviario Romano

32. Omnibus clericis conceditur facultas recitandi Breviarium Romanum anni 1962, de quo art. 9, § 3 Litterarum Apostolicarum Summorum Pontificum, et quidem integre et Latino sermone.

De Triduo Sacro

33. Coetus fidelium, anteriori traditioni liturgicae adhaerens, iure gaudet, si sacerdos idoneus adest, celebrandi et ipsum Sacrum Triduum iuxta extraordinariam formam. Deficiente autem ecclesia vel oratorio ad huiusmodi celebrationes exsequendas exclusive deputatis, parochus aut Ordinarius, communi de consilio cum idoneo sacerdote, favorabiliores praebeant occasiones pro bono animarum assequendo, haud exclusa possibilitate reiterandi Sacri Tridui celebrationes in ipsa ecclesia.

De Ritibus Religiosorum Ordinum

34. Sodalibus Ordinum Religiosorum licet uti propriis libris liturgicis anno 1962 vigentibus.

De Pontificali Romano et de Rituali Romano

35. Salvo quod sub n. 31 huius Instructionis praescriptum est, ad mentem n.

31. Pouze v institutech zasvěceného života a společnostech apoštolského života podřízených Papežské komisi *Ecclesia Dei*, v nichž se podržuje užívání liturgických knih mimořádné formy, je dovoleno užívat římský pontifikál z roku 1962 k udílení nižších i vyšších svěcení.

Římský breviář

32. Všem duchovním se uděluje dovolení modlitby breviáře z roku 1962, o němž se píše v čl. 9 § 3 motu proprio *Summorum Pontificum*. Breviář musí být recitován celý a latinsky.

Posvátné triduum

33. Skupina věřících Inoucí k dřívější liturgické tradici má právo, pokud je k dispozici vhodný kněz, slavit posvátné triduum mimořádnou formou. Pokud není k dispozici kostel nebo veřejná kaple určené k výlučnému slavení v této formě, farář nebo ordinář po poradě s vhodným knězem co nejlépe zařídí vše pro dosažení duchovního dobra, přičemž není vyloučena možnost opakovaného slavení posvátného tridua v témže kostele.

Obřady řeholních řádů

34. Členům řeholních řádů je dovoleno užívat vlastních liturgických knih platných v roce 1962.

Římský pontifikál a římský rituál

35. Při zachování ustanovení č. 31 a ve smyslu č. 28 této instrukce je dovoleno

28 ipsius Instructionis licet Pontificale Romanum, Rituale Romanum et Caeremoniale Episcoporum anno 1962 vigentia adhibere.

Summus Pontifex Benedictus PP. XVI, in Audientia die 8 aprilis a. d. MMXI subscripto Cardinali Praesidi Pontificiae Commissionis „Ecclesia Dei” concessa, hanc Instructionem ratam habuit et publici iuris fieri iussit.

Datum Romae, ex Aedibus Pontificiae Commissionis Ecclesia Dei, die 30 aprilis a. D. MMXI, in memoria S. Pii V.

GULIELMUS CARDINALIS LEVADA
Praeses

GUIDO POZZO
A Secretis

užívat římský pontifikál, římský rituál a Caeremoniale Episcoporum platné v r. 1962.

Papež Benedikt XVI. schválil tuto instrukci během audience poskytnuté 8. dubna 2011 níže podepsanému kardinálu předsedovi Papežské komise „Ecclesia Dei“ a nařídil ji publikovat.

Dáno v Římě v sídle Papežské komise *Ecclesia Dei* dne 30. dubna 2011, v den památky sv. Pia V.

KARD. WILLIAM LEVADA
kardinál titulárního kostela s. Maria in Domnica, předseda

GUIDO POZZO
sekretář

[1] BENEDICTUS XVI, Litterae Apostolicae Summorum Pontificum Motu Proprio datae, I, AAS 99 (2007) 777; cf. Institutio Generalis Missalis Romani, tertia editio 2002, n. 397. [2] BENEDICTUS XVI, Epistola ad Episcopos ad producendas Litteras Apostolicas Motu Proprio datas, de Usu Liturgiae Romanae Instaurationi anni 1970 praecedentis, AAS 99 (2007) 798. [3] Cf. CIC, can. 838 § 1 et § 2. [4] Cf. CIC, can. 331. [5] Cf. CIC, cann. 223, § 2; 838 § 1 et § 4. [6] Cf. BENEDICTUS XVI, Epistola ad Episcopos ad producendas Litteras Apostolicas Motu Proprio datas, de Usu Liturgiae Romanae Instaurationi anni 1970 praecedentis, AAS 99 (2007) 799. [7] Cf. CIC, can. 900, § 2. [8] Cf. CIC, can. 249; cf. Conc. Vat. II, Const. Sacrosanctum Concilium, n. 36; Decl. Optatam totius n. 13. [9] Cf. BENEDICTUS XVI, Epistola ad Episcopos ad producendas Litteras Apostolicas Motu Proprio datas, de Usu Liturgiae Romanae Instaurationi anni 1970 praecedentis, AAS 99 (2007) 797.

OBSAH

D ESET LET OD MOTU PROPRIO SUMMORUM PONTIFICUM PAPEŽE BENEDIKTA XVI. ZE 7. ČERVENCE 2007	1
<i>P. PhDr. Efrem Jindráček OP, Ph.D</i>	
PRÁVNÍ POSTAVENÍ KLASICKÉ ŘÍMSKÉ LITURGIE.....	4
<i>R.D. ICLic. Šimon Polívka</i>	
KAM SE PODĚLA LATINA?.....	9
<i>R.D. doc. JUDr. Stanislav Příbyl, Ph.D., Th.D., JC.D.</i>	
MŠE SV. ZÁDY K LIDU?.....	13
<i>P. Martina Ramm FSSP / P. PhDr. Jakub V. Zentner FSSP</i>	
JAK KLASICKÝ ŘÍMSKÝ RITUS VLASTNĚ NAZÝVAT.....	15
<i>P. PhDr. Jakub V. Zentner FSSP</i>	
ROZDÍL MEZI MŠÍ SVATOU V ČEŠTINĚ A V LATINĚ POHLEDEM KATECHUMENA	19
<i>Pavel Růžička</i>	
APOŠTOLSKÝ LIST VYDANÝ Z VLASTNÍHO ROZHODNUTÍ (MOTU PROPRIO) SUMMORUM PONTIFICUM PAPEŽE BENEDIKTA XVI.....	22
PAPEŽSKÁ KOMISE ECCLESIA DEI - INSTRUKCE O UPLATNĚNÍ APOŠTOLSKÉHO LISTU (MOTU PROPRIO) SUMMORUM PONTIFICUM SVATÉHO OTCE BENEDIKTA XVI.....	29

CENA DOBROVOLNÁ

DĚKUJME ZA JAKÉKOLIV DARY NA NÁKLADY S TISKEM
ČÍSLO ÚČTU 18108888/2010
(IBAN: CZ45 2010 0000 0000 1810 8888, SWIFT FIOBCZPP).

KEFAS - Vzdělávací revue Kněžského bratrstva sv. Petra, číslo 1, 18. IV. 2018,
vydává Fraternitas Sacerdotalis St. Petri - Kněžské bratrstvo sv. Petra, z.s.
redaktor: P. Jakub Václav Zentner FSSP